

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXIII.

CELOVEC, PETEK, 6. OKTOBER 1978

ŠTEV. 40 (1886)

NA PORU ZASEDANJA V NEW YORKU:

Minister Pahr priznal da manjšinsko vprašanje še ni rešeno

Zadnji petek sta se v okviru vsakoletnih srečanj zunanjih ministrov sosednih držav ob priliki zasedanja glavne skupščine OZN v New Yorku srečala sekretar za zunanje zadeve SFR Jugoslavije Josip Vrhovec in avstrijski zunanji minister Willibald Pahr. Pogovarjala sta se o problemih obojestranskega zanimanja in posebno še o bilateralnih odnosih med Avstrijo in Jugoslavijo. Ob tej priliki sta ugotovila, da so ti odnosi kar optimalni, vendar pa je Josip Vrhovec izrecno poudaril, da bremeni te odnose slej ko prej nerešeni problem jugoslovanskih manjšin v Avstriji. S tem v zvezi je avstrijski zunanji minister Willibald Pahr zagotovil, da se bo avstrijska vlada v bodoče potrudila, da bi meddržavne odnose še naprej izboljšala. Pri tem je še dodal, da naj bodo koroški Slovenci med državama „most, ne pa faktor razdvajanja“.

Skupno sta oba visoka diplomata ugotovila, da je v medsebojnem interesu, da bi že obstoječe, kar neverjetno dobre odnose še naprej razširjali. Jugoslovanska stran je ob tej priliki predložila obisk zunanjih ministrov v obeh državah, kar priča o tem, da ima SFR Jugoslavija velik interes za dobre meddržavne odnose. Vrhovec je posebno poudaril, da so avstrijsko-jugoslovanski odnosi „izredno dobri“, seveda z izjemo manjšinskega vprašanja.

Pahrov odgovor je s tem v zvezi jako zanimiv, saj zunanji minister prvič priznava, da manjšinski problem v Avstriji še ni rešen. Kajti drugače ni mogoče interpretirati njegove izjave, da se bo avstrijska vlada potrudila še izboljšati odnose med Jugoslavijo in Avstrijo.

Kajti če so le-ti tako in tako že „izredno dobri“, kot je dejal Vrhovec, potem jih je mogoče izboljšati samo z rešitvijo odprtega manjšinskega problema.

To je vsekakor nov vidik s strani uradne avstrijske politike: doslej namreč so vsi merodajni politiki vedno ugotavljali, da je njihov zakon o narodnih skupinah absolutna in dokončna rešitev našega vprašanja. Očitno pa avstrijski diplomaciji ni uspelo prodati tega zakona za uresničitev člena sedem avstrijske državne pogodbe, v katerem so zajamčene naše pravice. Še zlasti pa avstrijski diplomaciji ni uspelo slepiti zastopnike matične države, ki nas od nekdaj podpira v našem upravičenem boju za narodne pravice.

Ker smo se koroški Slovenci od vsega začetka zoperstavili tako sklepu kot tudi izvajanju zakona o narodnih skupinah, smo s tem našim bojem prisilili samega „očeta“ tega zakona, da je sedaj v New Yorku priznal, da manjšinski problem v Avstriji še obstaja. To priznanje pa bo moralo imeti tudi posledice za nadaljnjo avstrijsko manjšinsko politiko. Če ji že sami ne gre za dejansko demokratično rešitev manjšinskega vprašanja na Koroškem, se bo morala podrediti zahtevam in pogojem mednarodne javnosti: če hoče imeti optimalne sosedske odnose z Jugoslavijo, se bo pač morala spoprijazniti z dejstvom, da se SFR Jugoslavija kot matična država in sopolisnica avstrijske državne pogodbe živo zavzema za enakopravnost svojih manjšin v Avstriji.

Koroški Slovenci imamo sedaj belo na črnem, da je avstrijski zunanji minister Pahr priznal, da zakon o narodnih skupinah le ni višek in vzor manjšinske politike. Potrebno bo, da bomo merodajne politike opozorili na njihove lastne izjave, tudi če so jih dali daleč od žarišča, a vendar prisiljeni od razmer. In lahko se tudi zavedamo, da imamo v matični državi doslednega zagovornika naših pravic.

Člen 7 še ni izpolnjen, je priznal minister Pahr. Strnimo vse sile za boj, da ga bomo čimprej izpolnili. Kajti vlogo mostu — tudi to je treba ministru Pahrju povedati — bomo lahko uspešno izpolnjevali le tedaj, če bodo z uresničitvijo dejanske enakopravnosti za to ustvarjeni pogoji.

Solidarnostni komite za pravice manjšin, Zveza slovenske mladine in Koroška dijaška zveza

v a b i j o n a

Oktober tabor

V NEDELJO 8. OKTOBRA 1978 V ŠOTORU PRED ZADRUŽNIM SKLADIŠČEM V CELOVCU, ROSENTER STRASSE
ZAČETEK OB 14. URI

Sodelujejo: Schmettererling
Dreschflegel (ljudske pesmi iz Avstrije)
Harald Imberger
in mnogi drugi

Prisrčno vabljeni!

Široka obsodba fašističnega rovarjenja na Tržaškem

Kakor teden dni prej v Bazovici, tako so se minulo nedeljo v Križu pri Trstu spet zbrali številni slovenski in italijanski antifašisti, da znova povzdignejo glas protesta in obsodbe zločinskega divjanja fašističnih elementov. Po atentatu na spomenik bazoviškemu junakom so se namreč „neznani storilci“ (tudi tam ostajajo fašistično-nacionalistični zlikovci) navadno neodkriti in neznani in zato nekažnovani, kakor se to pogosto dogaja pri nas na Koroškem — op. ured.) znosili še nad drugimi spomeniki, postavljenimi v čast padlim protifašističnim borcem.

Na protestni manifestaciji so v slovenskem in italijanskem jeziku najodločneje obsodili zločinsko početje črnih vandalov, prav tako odločno pa so tudi zahtevali od pristojnih oblasti, da poskrbijo za izsleditev in kaznovanje sedanjih storilcev ter s primernimi ukrepi preprečijo nadaljnje rovarjenje zoper mirno sožitje, s tem pa zagotovijo, da se bo sožitje in sodelovanje v obmejnih krajih v bodoče razvijalo po načelih, ki so se uveljavila v skupnem boju proti nacifašističnemu nasilju.

Hkrati so na manifestaciji tudi nakazali pot, kako to doseči. Tako je govornik SKGZ Bogo Samsa naglasil: Zato pa je prva in najvažnejša naloga ponovno okrepiti demokratič-

no solidarnost vseh antifašistov, Italijanov in Slovencev, antifašistov Trsta, slovenskih okoliških vasi, celotne dežele Furlanije-Julijske krajine. In je še opozoril, da so tržaški Slovenci bili in so sestavni del mesta, v katerem so vedno bili v prvih vrstah, kadar je šlo za stvar demokracije, svobode in napredka in v prvih vrstah so tudi danes v tem kritičnem trenutku.

V svojem govoru se je predstavnik SKGZ zavzel tudi za čim hitrejšo globalno zaščito vseh Slovencev v Italiji ter poudaril, da more biti to doseženo le z zakonom, pri katerem bodo Slovenci aktivno sodelovali kot neposredno prizadeta narodnostna skupnost. Kajti — kot je dejal — „Slovenci ne bomo objekt barantanja, nočemo biti predmet še tako pokroviteljskih in vzvišenih nasvetov; bori se s svojo usodo in sami bomo odločali o naši bodočnosti“.

Zastopnik združenja italijanskih partizanov Arturo Calabria pa je med drugim izjavil, da so v obmejnih krajih tarča fašističnih napadov logično najprej Slovenci, toda napad na simbole antifašizma, na sedeže slovenskih organizacij, na jugoslovanske avtomobile, vse to pa je istočasno tudi napad na ves antifašizem italijanske republike, ki je zrasla iz odpornosti, in napad na vse tiste, ki jo branijo.

Rebrca: ogorčenje, strah, negotovost med delavci

Tovarna celuloze na Reberci stoji v zadnjem času v ospredju političnega in gospodarskega zanimanja na Koroškem. Kakor je znano, je ta tovarna, ki zaposluje okrog 250 delavcev in nastavljenecov iz okolice Železne Kaple in še drugih predelov dvojezične Koroške, že dalj časa v hudih gospodarskih težavah. Vzrok temu ni samo padec cene za celulozo na svetovnem trgu, ampak tudi v držanju in ravnanju lastnice tovarne, ki si na ta način očitno hoče zagotoviti čimveč profita na račun delavcev.

To pa je tudi vzrok sedanjemu položaju prizadetih delavcev v tovarni na Reberci: medtem ko je tovarna doslej že dva meseca „stala“ — na pobudo lastnice, ki je obljubila, da bo v tem času poskrbela za rešitev iz zagate, je le-ta zdaj zopet „prosila“ delavce, da bi še nadaljnja dva meseca „počakali“ in se tako odpovedali 40 % meзде. Vendar delavski svet te „ponudbe“ ni sprejel, saj ni nobenih argumentov, ki bi zagotovili neko zadovoljivo rešitev v bližnji bodočnosti, ko pa je imela lastnica doslej že dovolj časa za pogajanja. Tako so se delavci 2. oktobra znašli na svojih delovnih mestih, ne da bi mogli tam začeti z delom, saj manjka bistvenih surovin za produkcijo. Delavci pa vztrajajo na svojih delovnih mestih, saj so dela voljni in zato seveda tudi zahtevajo polno izplačanje meзде, ki jim pristaja po kolektivnih pogodbah. Pri tem svojem zadržanju pa uživajo tudi popolno podporo sindikatov.

Vendar do danes še ni izgledov, da bi se problem obrata v Reberci kmalu rešil: lastnica si hoče pridobiti časa in zavlačuje pogajanja z odgovornimi predstavniki deželne in državne vlade, od katerih zahteva še dodatnih podpor in subvencij.

Rešitev se sicer ponuja: Jugoslavija je že večkrat ponudila in še vedno ponuja, da bi se gospodarsko in finančno udeležila pri obratu, da bi takoj investirala potrebne vsote za modernizacijo tovarniške in tehnične opreme in zlasti še, da bi se obvezala za odkup pridelane celuloze v Reberci. Če bi odgovorni to ponudbo sprejeli, bi bil rešen problem 250 delavcev na južnem Koroškem.

Vendar — čeprav gre pri tej ponudbi za popolnoma naravno in vsakdanjo obliko gospodarske kooperacije, ki naj je v korist obema prizadetim partnerjema — pač vlada na Koroškem posebna logika. Ta logika sicer nikakor ni logična, je pa zato koroška: Koroške se ne sme „razprodati“. V ta rog trobenta že dalj časi koroški Heimdienst, ki s tem samo dokazuje, da je nacionalizem in odprto sovraštvo proti delavskemu razredu otrok istega mišljenja. Po tej melodiji pa očitno pleše tudi večji del odgovornih koroških politikov. Saj se bliža 10. oktober in bližajo se volitve...

Med prizadetimi delavci pa narodnostnih prepričanj ni: v tovarni na Reberci so zaposleni tako Slovenci kot tudi nemškogovoreči delavci. Njim ni mar katerikoli nacionalističnih predsodkov, ki onemogočajo nadaljnje obratovanje, pač pa imajo skupen socialni, ekonomski in razredni interes: ohranitev svojih delovnih mest. Zato pa tudi ostro obsojajo nacionalistično igro, ki se igra na njihovih hrbtih.

To so povedali tudi zastopnikom ZSO, ki so v tork obiskali delavce na Reberci in jim ob tej priložnosti zagotovili popolno in nedeljeno solidarnost, saj gre tu za socialni problem, ki prizadene velik del prebivalstva dvojezične Koroške.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA V CELOVCU

v a b i n a

koncert

ob 70-letnici svojega obstoja in ob avstrijskem državnem prazniku v nedeljo 22. oktobra 1978 ob 14. uri v Kongresni hiši v Beljaku.

Pokrovitelj beljaški župan inž. Jakob Mörtl.

Sodelovali bodo:

mešani in moški zbor SPD „BILKA“ iz Bilčova
ansambel „DRAVA“ iz Borovelj
moški zbor SPD „Edinost“ iz Škofljice
mešani zbor SPD „GORJANCI“ iz Kotmari vasi
moški zbor in tamburaški orkester SPD „JEPA-BAŠKO JEZERO“ iz Loča
„PLAJBERŠKI KVARTET“ iz Slovenjega Plajberka
mešani zbor SPD „RADIŠE“ iz Radiš
mešani pevski zbor „ROŽ“ iz Št. Jakoba v Rožu
moški zbor SPD „SVOBODA“ iz Loge vasi
tamburaški orkester SPD „ZVEZDA“ iz Hodiš
folklorna skupina in mešani zbor SPD „ZARJA“ iz Žel. Kaple

O d b o r

Vstopnice so v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih, v knjigarni „NAŠA KNJIGA“ v Celovcu in v pisarni SLOVENSKE PROSVETNE ZVEZE ter v Beljaku v mestnem kinu in eno uro pred koncertom pri blagajni v Kongresni hiši.

Fašisti v Italiji še vedno rovarijo

Kakor smo v našem listu že poročali, so se fašistične skupine na Primorskem v zadnjem času spravile nad spomenike, postavljene v čast padlim partizanom. Očitno hočejo italijanski fašisti s temi metodami ob bližnji obletnici podpisa osimskih sporazumov, ki bo 26. oktobra, ustrahovati slovensko in sploh vse demokratično prebivalstvo in preprečiti izvršitev osimskih sporazumov. Čeprav je pred približno štirinajstimi dnevi ogromna množica primorskega prebivalstva na množični antifašistični prireditvi v Bazovici izrekla svoj gnus nad fašističnimi provokacijami in zahtevala od javnih oblasti ostro postopanje proti vandalom, so doslej neznani fašisti niti teden dni pozneje v eni sami noči uničili oziroma oskrunili kar štiri partizanske spomenike v okolici Trsta. Ta akt vandalizma je povzročil hudo ogorčenje po vsej Italiji, zlasti še zato, ker daje temu vandalizmu potuho tudi zloglasna „Lista za Trst“, ki je tam trenutno na oblasti.

Čeprav gotovo ne gre prezreti že

nevarna razvilega fašističnega vpliva v Italiji in tudi v Trstu (o čemur priča ne nazadnje tudi omenjena „Lista za Trst“), pa je hkrati razveseljivo dejstvo, da je zelo močan tudi demokratični in antifašistični tabor, ki hitro in občutljivo reagira na take in podobne vandalske akte. To so dokazali tudi številni protesti, ki so takoj po atentatih prišli iz vseh demokratičnih vrst.

Protestno izjavo je objavila tudi SKGZ, — ki med drugim pravi: „Zločinska vztrajnost v oskrnjevanju spomenikov, ki smo jih postavili žrtvam boja proti fašizmu, presega meje občasnih provokacij in golega sovraštva. Če si je do danes kdo utvarjal, da so uničevanje spomenikov in drugi škvadrastični napadi delo osamljenih skupin, morda celo od drugod importiranih, mora svoje mnenje po zadnjih oskrumbah temeljito spremeniti.“ In dalje je še rečeno: „Kdor je danes proti mirnemu sožitju in medsebojnemu spoštovanju med slovensko in italijansko skupnostjo na tem območju, kdor noče prizna-

vati, da moramo biti Slovenci kot skupnost in posamezniki popolnoma enakopravni, kdor je proti prijateljstvu in ustvarjanju novih kvalitativ v sodelovanju med Italijo in Jugoslavijo in med Trstom ter neposrednim slovenskim in jugoslovanskim ozemljem, ne daje samo novih moči škvadrastičnim napadalcem, marveč se bo z njimi prej ali slej identificiral.“

Tudi Komunistična partija Italije je ostro obsodila atentate. „Ni naključje — je tam rečeno — da se dogajajo tako huda dejanja prav v teh trenutkih. Dvourni stališča, ki najdejo svojo potrditev tudi v tržaškem občinskem svetu, glede odnosov med Slovenci in Italijani, Italijo in Jugoslavijo, omogočajo nove upe in namene fašistov. Nevarno bi bilo prezreti fašistične in nacionalistične matrice nasilja, ki smo mu bili te dni priča. Zato ne zadostujejo samo splošne obsodbe, kot jih je npr. izrekal na zadnjem zasedanju občinskega sveta tržaški župan.

Vsekakor se morajo primorski Slovenci — kljub slovesnim izjav italijanskih zastopnikov ob podpisu osimskih sporazumov — slej ko prej boriti za svoje pravice in ostati budni proti fašizmu. V tem njihovem boju jih podpiramo in jim izražamo našo solidarnost, saj nas spominjajo tudi na naše razmere na Koroškem.

Dinamit pa v zadnjem času govori tudi na Južnem Tirolskem, kjer so v Bozenu doslej neznani storilci razstrelili fašistični „spomenik zmage“ iz Mussolinijeve dobe. Vse kaže, da sodi ta akcija v okvir nekega organiziranega gibanja, saj so samo eno noč po tem atentatu prav tako neznani storilci premazali italijanska imena na številnih dvojezičnih topografskih napisih v raznih vaseh Južne Tirolske. Doslej si niti oblasti niti drugi opazovalci niso na jasnem, komu je treba te akcije pripisati, verjetno pa gre za skupino nemških nacionalistov.

Tretje srečanje narodnosti sosednjih dežel

Leta 1976 je bilo na Koroškem 1. srečanje narodnosti sosednjih dežel, ki sta ga v Sekiri ob Vrbskem jezeru organizirali osrednji organizaciji koroških Slovencev, udeležili pa so se ga predstavniki slovenske in hrvaške narodnosti v Avstriji, slovenske narodnosti v Italiji ter italijanske in madžarske narodnosti v Sloveniji.

Lani je bilo podobno srečanje v Lendavi, torej na območju, kjer živi madžarska narodnost v Sloveniji. Že takrat je bilo predvideno, da bo 3. srečanje narodnosti sosednjih dežel v letu 1978 pri Slovencih v Italiji. Organizacijo je prevzela Slovenska kulturno-gospodarska zveza v Trstu, ki je pripravila srečanje za petek 6. in soboto 7. oktobra 1978. K sodelovanju je povabila predstavnike koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov, predstavnike italijanske in madžarske narodnosti v Sloveniji, predstavnike porabskih Slovencev na Madžarskem, ki bodo skupaj s predstavniki Slovencev v Italiji izmenjali mnenja, se medsebojno informirali ter utrdili vezi med manjšinami v sosednjih deželah.

Poleg pregleda položaja narodnosti v posameznih deželah ter razprav o perečih manjšinskih vprašanjih bodo udeleženci letošnjega srečanja v Trstu imeli tudi priložnost, da na kraju samem spoznajo življenje in delo slovenske narodnosti v Italiji. Posebno aktualnost v tem pogledu pa bo dalo srečanju najnovejše stopnjevanje fašistične in narodnostne nestrpnosti na Tržaškem, tako da bo srečanje brez dvoma izzvenelo tudi kot solidarnostna podpora Slovincem v Italiji, ki prav v teh dneh doživljajo nov val šovinističnih izgrediv, hujskanja in celo dinamičnih atentatov.

Nenadna smrt Janeza Pavla I. je odjeknila po vsem svetu

V petek zjutraj je svet zvedel za žalostno in fragično novico, da je nenadoma umrl papež Janez Pavel I.

Kakor nepričakovano hitro je bil po smrti svojega predhodnika Pavla VI. izvoljen kardinal Albino Luciani za novega papeža in si je v kratkem času 33 dni papeževanja pridobil simpatizije vsega vernega ljudstva po svetu, pa tudi tistih, ki ne pripadajo katoliški cerkvi ali katerikoli drugi veroizpovedi, tako nepričakovano hitro se je tudi končala njegova pot kot „božji zastopnik“ na tem svetu. „Pretežko mu je bilo breme njegove odgovorne naloge,“ je izjavil dunajski kardinal König.

Priljubljenost Janeza Pavla I. gotovo ni bila slučajna. Kakor je Janez XXIII. svoj čas vodil cerkev v novi čas in jo prilagodil novim razmeram s tem, da je sklical drugi Vatikanski koncil, in kakor je njegov naslednik Pavel VI. to pot nadaljeval in iskal dialog z drugimi verami kot tudi z marksisti in ateisti in s tem odpravil ozko nazorje katoliške cerkve, tako je vse obetalo, da bo tudi novi papež to pot nadaljeval. To je nazven že pokazal z imenom, ki si ga izbral po obeh svojih predhodnikih, čeprav je že v svojem prvem nagovoru dejal, da niti nima „srčne kulture papeža Janeza, niti izobraženost papeža Pavla“. Tudi ta izrek pa je bil izraz njegove skromnosti in preprostosti, s katero si je pridobil takšno priljubljenost, preden je sploh resno začel s svojo nalogo: vodenjem cerkve.

Tako bo Janez Pavel I. v zgodovini ostal papež 33 dni, še bolj pa papež skromnosti, smehljaja in priljubljenosti.

Ze so se začele priprave za prihodnji konklave, to se pravi za izvolitev novega Petrovega naslednika, ki se bo začelo 14. oktobra.

Nova številka „Enotnosti“ je spet izredno zanimiva

Ta teden je izšla druga redna številka glasila avstrijskih solidarnostnih komitejev in Inicijativne skupine za pravice manjšin na Dunaju „Einheit“ (Enotnost, Jedinstvo, Egipt, Svornost). To je oktobrska številka in vsebuje zato pretežno članke o vsakoletnih desetooktobrskih praznovanjih na Koroškem. Hkrati vabi demokrate na „Oktobrski tabor“ v Celovcu, katerega organizirajo celovški solidarnostni komite, Zveza slovenske mladine ter Koroška dijaška zveza.

V uvodnem članku pod naslovom

„Ni vzroka za praznovanje“ je opisana zgodovina takimenovanega „Kärntner Abwehrkampf“ in kako se je le-ta odvijal roko v roki s prisilno germanizacijo koroških Slovencev. V članku dokazujejo, da „Abwehrkampf“ nikakor ni vplival na potek meje med Koroško in Slovenijo, kar so bile meje poveljne Evrope določene že na pariški mirovni konferenci, kjer so se zlasti Američani in Italijani že prej zedinili na „naravno mejo“ Karavank, tako da tudi v zvezi s plebiscitom ne more biti govora o nekaki „samoodločbi“ narodov, kot se to trudijo dokazovati avstrijski nacionalistični in meščanski zgodovinarji. Obratno — tako je povedano v omenjenem članku — so ravno fisti, ki si lastijo monopol domovinske zvestobe, od vsega začetka svoj „Abwehrkampf“ smatrali in uporabljali za to, kar je dejansko bil: „začetek nacionalsocialistične revolucije na Koroškem,“ kot je to sam priznal Maier-Kaibitsch, takrat vodilen človek v heimatdienstovskih vrstah, pozneje pa vojni zločinec in krvnik koroških Slovencev. S tem v zvezi zahteva „Enotnost“ jasno: „Prepoved vsakršne diskriminacije manjšin! Konec s protimanjšinskimi proslavami na 10. oktobri!“ V to smer gre tudi v „Enotnosti“ objavljena resolucija graškega solidarnostnega komiteja, kjer je med drugim povedano: „Ta deželni praznik je (...) provokacija za Slovence. Graški solidarnostni komite za pravice manjšin v Avstriji se torej odločno zoperstavlja deželnemu prazniku v tej obliki. Zato pa podpira oktobrski tabor.“

V drugih člankih in glosah obravnava „Enotnost“ diskriminacijsko šolsko ureditev za gradiščanske Hrvate, mladinsko delovno brigado v Šentprimozu (pred kratkim so se le-te udeležili tudi zastopniki komitejev iz Gradca in Celovca), predstavlja občino Šmarjeto v Rožu ter prinaša izvlečke iz procesnih aktov proti vojnima zločincema gauleiterju Rainerju in Maier-Kaibitschu iz leta 1947 ter še druge zanimive podrobnosti.

Oktobrska številka „Enotnosti“ je izredno pestra in zanimiva, kupite jo lahko v „Naši knjigi“ ali jo naročite pod naslovom: Solidarnostni komite za pravice manjšin Klagenfurt-Celovec, Postfach 497, 9010 Celovec.

Slovenski kmetje s Tržaškega na dvodnevem izletu po južni Koroški

Pred kratkim je bilo — kakor smo kratko poročali že v zadnji številki — na izletu po južnem Koroškem 150 slovenskih kmetov in gospodarstvenikov s Tržaškega. Prispeli so v soboto 23. septembra čez mejni prehod na Vratih, kjer jih je pričakal tajnik Slovenske kmečke zveze Jože Mečina, ki jih je v imenu organizacije pozdravil in jim zaželel dobrodoščilo na Koroškem. Spremljal jih je dva dni na obiskih pri zadrugah in kmetijskih obratih po pogramu, ki je nastal na podlagi dogovora obeh kmečkih zvez v Celovcu in Trstu.

Najprej so se tržaški rojaki ustavili pri slovenski Posojilnici na Ločilu, kjer je bila možnost zamenjave denarja. Sledil je ogled Kmečko-gospodarske zadruge na Brnci; upogled v njeno delovanje je dal poslovođa Stanko Gastl. Po okrepčilu v Antoničevem gostišču na Reki pri Šentjakobu je pot vodila izletnike skozi Rož in preko Galicije v Železno Kaplo, kjer so se ustavili za kosilo. Popoldne so si ogledali kapelško Posojilnico, katere zgodovino jim je tolmačil dolgoletni predsednik Andrej Rapold. Opozoril je predvsem tudi na težko dobo 1941 — 1945, kot višek uspešnega povojnega delovanja pa je navedel udeležbo pri novem hotelu Obir. Na pokopališču v Železni Kapli so se gostje s Tržaškega poklonili padlim partizanom in žrtvam nacističnega nasilja. Pod vodstvom poslovođe Janeza Hudla so si ogledali kreditno in blagovno zadrugo v Globasnici, potem pa so prvi dan bivanja na Koroškem zaključili v hotelu Obir, kjer je večerji sledil kulturni večer in srečanje s predstavniki Slovenske kmečke zveze in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem.

Uvodoma je goste v imenu ZSO

in Zveze slovenskih zadrug pozdravil predsednik domačega SPD „Zarja“ Peter Kucher, ki je obenem tudi odbornik kapelške Posojilnice. Poudaril je, da smo bratje, ki se tako na Koroškem kot na Tržaškem borimo za obstoj in pravice. Povabil jih je, naj nas še večkrat obiščejo in nam s tem dajo moralno podporo v našem boju. Potrebno po večkratnih srečanjih in po izmenjavi izkušenj je naglasil tudi podpredsednik Slovenske kmečke zveze Ludvik Lesjak. Predsednik gospodarskega odbora ZSO dipl. inž. Fran-

roškem.

Ob priložnosti srečanja s Tržščani v hotelu Obir so se znašli za skupno mizo predsednik tržaške Slovenske kmečke zveze Alfonz Guštin, podpredsednik Alojz Debelin, tajnik Edi Bukavec, tajnik gospodarskega odbora SKZ Smodan Kapič ter dopisnik Primorskega dnevnika Lucijan Volk. Našo kmečko zvezo pa so zastopali predsednik nadzornega odbora Tone Krušič, podpredsednik upravnega odbora Ludvik Lesjak, tajnik Jože Mečina ter odbornika dipl. inž.

ci Einspieler je gostom prikazal trenutni narodnopolitični položaj koroških Slovencev ter jih predvsem seznanil z našimi gospodarskimi problemi. Pri tem je posebej orisal tudi probleme kmetijstva ter opozoril na posledice strukturnih procesov. V imenu gostov pa je spregovoril tajnik tržaške kmečke zveze Edi Bukavec, ki je zahvalil za prisrčni sprejem na Ko-

Franci Einspieler in Janko Gabriel. Razvil se je živahen razgovor, v katerem so si domačini in rojaki s Tržaškega izmenjavali izkušnje in se menili o možnostih tesnejšega medsebojnega sodelovanja.

V spomin na bratsko srečanje je predsednik tržaške SKZ Alfonz Guštin podaril zastopnikom naše kmečke organizacije Hlavatyjev akvarel s

Slovensko okno v svet

Jubilej slovenske radiotelevizije

Kar dva jubileja praznuje letos slovenska radiotelevizija: pedsdesletnico radia in dvajsetletnico televizije na Slovenskem. Prva slovenska radijska postaja je začela oddajati 1. septembra 1928, slovesna otvoritev te pomembne pridobitve, ki se je tedaj imenovala Radio Ljubljana, pa je bila 28. oktobra 1928, medtem ko so 11. oktobra 1958 poslali iz ljubljanskega studia v eter prvi televizijski program v Sloveniji. Proslave teh dveh pomembnih obletnic se pravzaprav vrstijo že vse leto, svoj višek pa bodo dosegle v tem mesecu.

Kako se je na slovenskem rojeval najprej radio in kako si je potem začela utirati pot tudi televizija, je bilo v zgoščenih oblikah opisano v članku, ki ga je v zadnji številki objavila revija za Slovence po svetu — Rodna gruda. Iz tega članka povzemamo tudi naslednje podrobnosti.

Najprej je treba povedati, da se lahko Slovenci pohvalimo s celo vrsto prvovrstnih tehnikov in inženirjev, ki so kot pionirji neomajno in skoraj brez zamude z ostalo Evropo začeli raziskovati pojav brezžičnega pošiljanja znakov in besed na daljavo. Iz zapiskov, ki jih je zapustil "oče slovenskega radia" inž. Marjan Osana, se da razbrati, da so slovenski tehniki že v letih 1899 in 1900 s koherjem in relejem zabeleževali nevihte. To so bili prvi slovenski radioamaterji. Resnično pomembno delo pa so pokazali šele po letu 1925, ko je Ljubljana dobila domačo radiooddajno postajo, ki je začela delovati 8. marca 1925. Nato je 1. septembra 1928 prvič "zadonela" po svetu slovenska pesem iz domžalske postaje z močjo 2,5 kW; to postajo so zgradili po tehničnih navodilih inž. Marjana Osane.

V odgovor 1. septembra 1928 je prvi spregovoril pisatelj Fran Saleški Finžgar, nato še pesnik Oton Župančič, ki je recitiral nekaj odlomkov iz sovje "Dume". Slovesno pa so postajo odprli šele 28. oktob-

ra 1928; oddaja za to priložnost se je začela s slavnostnimi govori, ki jim je sledil koncert pevske zveze z 800 pevci.

Ob napadu na Jugoslavijo so nemška letala 6. aprila 1941 popol-

noma porušila ljubljanski radijski oddajnik v Domžalah. Ljubljanski radio je onemel, dokler ga ni v drugi obliki spet oživel znameniti ilegalni "Kričič". Ta skrivni radio sredi Ljubljane je bil edinstven v vsej okupirani Evropi. Italijani so ga nenehno iskali, a ga nikoli niso mogli najti, tudi zato ne, ker se je nenehno selil iz ene stavbe v drugo. Znanih je 23 stanovanj, iz katerih je "Kričič" oddajal. Prva oddaja je bila 17. novembra 1941. Do aprila 1942 je "Kričič", kot so imenovali radijsko oddajno postajo Osvobodilne fronte, oddajal praviloma trikrat tedensko po 15 minut. Poleg slovenske himne je oddaja obsegala poročila o položaju na bojiščih in o bojih partizanov. Sledili so pozivi na boj proti okupatorju, za zaključek pa Prešernovi verzi. Posebno imenitna je bila oddaja 7. februarja 1942, posvečena pesniku Prešernu, ki je trajala celo uro.

"Kričič" je nehal delovati aprila 1942, ko je italijanski okupator v svoji nemoči (ker oddajnika ni mogel odkriti) zaplenil vse radijske sprejemnike in odstranil vse radijske antene. Nobeno drugo odporiško gibanje v Evropi ni imelo česa takega, kakor je bil ljubljanski "Kričič", ki mu je potem sledil Radio OF (ROF), ki je deloval v Črnomlju na osvobodjenem ozemlju. Oddajal je popolne sporede: poleg poročil in informacij tudi gledališke predstave, koncerte, govore znanih borcev in kulturnikov in podobno.

Po osvoboditvi se je slovenska radiofonija razvila z velikim polem. Danes je v Sloveniji že cela vrsta postaj, centralnih in lokalnih, ki oddajajo najširši programski spekter. Radio Ljubljana ima močan oddajnik, tako da je moč slovensko besedo in slovensko pesem slišati daleč po svetu.

Kmalu po vojni pa so v Sloveniji mislili tudi na svojo televizijo. Domači tehnični poskusi so obrodili prve sadove. Slovenska televizija se je rojevala na skoraj nični sprejemniški bazi — kdo pa je imel takrat TV sprejemnik? In rojevala se je v času, ko so se v Jugoslaviji še čutili posledice gospodarske blokade, ki jo je sprožil kominformski spor. Kljub vsem težavam pa je Slovenija leta 1958 tudi na tem področju odprla novo okno v svet in že od prvega dne dalje sodeluje slovenska televizija pri enakopravnem pretoku informacij in pri kulturni izmenjavi.

Ob jubileju slovenske radiotelevizije imamo koroški Slovenci le eno željo: da bi čim prej na celotnem našem ozemlju lahko nemoteno in neovirano spremljali tudi spored slovenske televizije.

Zakonska zveza in zakonodaja

Pod naslovom "Ehe und Gesetz" je pri založbi Juridica na Dunaju izšla zbirka najvažnejših zakonsko-, premoženjsko- in postopnopravnih predpisov, in sicer na podlagi stanja z dne 1. julija 1978.

Zbirka, katere urednik je dr. Hans Georg Zedtwitz, ne vsebuje le besedila zakona o zakonski zvezi, marveč skupno 26 zakonov, odredb in zadevnih določil, in to v celoti ali vsaj v izvlečkih, v kolikor le-ti zadostujejo za potrebno informacijo o tej vedni pereči stvari. Poleg vseh tozadevnih avstrijskih predpisov je objavljeno tudi besedilo Mednarodnega zasebnega prava, ki bo začelo veljati s 1. januarjem 1979. Prav tako je naveden pregled

AULA SLOVENICA

CELOVEC, PAULITSCHGASSE 5—7

Vijudno vas
vabimo

na razstavo

indijske in
tajske batike
iz zbirke
R. Malenška

Razstava bo odprta do
20. oktobra, in sicer od po-
nedeljka do petka
od 13. do 17. ure.

Prisrčno
vabljeni!

AULA SLOVENICA PREDSTAVLJA:

Ekzotična lepota iz dežel Daljnega vzhoda

"Aula slovenica" v Celovcu, ki si je zadala nalogo, da koroškim Slovincem in sploh koroški javnosti posreduje dosežke slovenske in tudi širše jugoslovanske umetnosti, je prvič odstopila od tega svojega koncepta ter s sedanjo razstavo batik predstavila ekzotično lepoto ljudske umetnosti iz dežel na Daljnem vzhodu — iz Indije in Tajske. Na to dejstvo je posebej opozoril predsednik društva "Aula slovenica" dr. Mirt Zwitter, ko je v torek pri otvoritvi razstave uvodoma pozdravil častne goste, med njimi zlasti zbiratelj Rada Malenška iz Ljubljane, ki je eksponate dal na razpologo iz svoje bogate zbirke.

To ekzotično lepoto razstavljenih slik pa je poudaril tudi R. Malenšek, ko je za uvod dejal: Slike, ki si jih boste ogledali, so iz zbirke, ki je nastala ob mojem potovanju na Tajsko — deželo smehljaja in v skrivnostno Indijo. Obe deželi sta me navdušili s svojo živopisno eksotiko ter bogato kulturno tradicijo, ki ima svoje korenine v prastarem epu Ramajani in kultu svojim bramanskim bogovom. Polne so gracijnosti, ubranosti in elegancije. Nekatere erotične pa vas bodo morda iznenadile. Naj vam takoj povem, da so daleč od evropskega zvulgariziranega seksa. V njih je izražena svetost ljubezni, saj so upodobljene iz svetih, posvečenih bogovom ljubezni in plodnosti. Razlagati posamezne slike globlje pa je

težko, kajti to so dežele skrivnosti, za nas Evropejce nerazumljive. Sam indijski pesnik Rabindranat Tagore je dejal: "Indijo videti prvič, se pravi vzljubiti jo; Indijo spoznati, za to pa je eno življenje premalo." Zato vam želim, da kot mene tudi vas te slike prevzamejo le s svojo lepoto.

In slike, razstavljenih je okoli 50, res prevzamejo s svojo lepoto, s svojo nenavadno izpovedno močjo. O izvornosti in nastanku te vrste umetnosti pa povzemamo še nekaj misli iz razstavnega listka.

Razstava obsega ciklus upodobitev iz tajske različice klasičnega indijskega epa Ramayane. Gre pa seveda za sodobne slike, izdelane predvsem za obiskovalce v deželi njihovega nastanka. Toda to zniči — kakor je rečeno v razstavnem listku — samo njihovo romantično vrednost za zbiralca starin; njihove pričevalnosti ne more. Kajti to so po eni strani mojstrovine sodobne batik tehnike — upodabljanja na svili, po drugi pa ikonografsko točne, v dimenzijah pa zelo sorodne kopije reliefnega friza iz Wat-Poja, tajskega svetišča, nastalega za časa, ko je bila tajska prestolnica še Ayndhya in ne današnji Bangkok; ta se ima zahvaliti za svoj status velikemu kralju Rami I., enemu velikih tajskega voditeljev iz 18. stoletja. Ta kralj je dal celotni tempelj tudi obnoviti in njemu, oziroma njegovi pobudi gre zasluga, da so se nedvomno starejši reliefi omenjenega friza ohranili ter da danes privlačijo neštete turiste in zlasti umetnike z vsega sveta. Njihovo sporočilo je klasično ter prevzema bit tajske življenjske filozofije in z njo povezane religije: temeljno gibalno življenje je boj med dobrim in zlom.

Svilene sličice, ki nam jih predstavlja sedanja razstava v Avli slovenici, povzemajo po Ramajani materializacijo omenjene modrosti v slogu, ki odmeva tako indijske in khmerske zgodovinske umetnostne vplive kot pozneje izoblikovane značilnosti tajske umetnosti. Čeprav ne gre za vrhunske ali izvirne umetnostne stvaritve (da še enkrat omenimo razstavnih listek), velja ambicijo zbiralca Malenška in razstavo pobvaliti — posredovala sta nam košček kulture, katera je redek gost v naših razstaviščih.

V tem smislu pa gre priznanje tudi Avli slovenici, ki je s to razširitvijo svojega koncepta le še obogatila svojo vlogo posredovalca na področju upodabljačje umetnosti.

XIX. zborovanje slovenskih zgodovinarjev

Od 27. septembra do 1. oktobra 1978 je potekalo v Mariboru XIX. zborovanje slovenskih zgodovinarjev. Zgodovinarji so v številnih referatih spregovorili o preteklosti Maribora in Spodnje Štajerske. Drugi dan zborovanja, je bil namenjen pregledu slovenske zgodovine od 1905 do 1914. Posebna pozornost je bila posvečena tudi 60-letnici bojev za severno mejo. V ta namen je muzej NOB organiziral posebno razstavo, ki jo je pripravil Ljudez Penič. Razstava na nazoren način prikazuje dogajanja pred šestdesetimi leti, prikazuje pa tudi dogodke pred razpadom avstro-ogrske monarhije in dogajanja po letu 1919.

Letos mineva tudi 75 let, odkar je bilo ustanovljeno Zgodovinsko dru-

štvo v Mariboru. Kot je povedal dr. Sergej Vrišer, pomeni ustanovitev Zgodovinskega društva v Mariboru odločen mejnik v kulturnem razvoju severovzhodne Slovenije. Ob postopnem ponemčevanju so se štajerski Slovenci zavedali, da jim grozi ne samo politični in gospodarski, ampak tudi kulturni zaton. Leta 1903 je dozorela zamisel o društvu, ki naj bi prevzelo skrb za nadaljnji razvoj kulture na spodnjestajerskih tleh. Zgodovinsko društvo je leta 1904 začelo izdajati "Časopis za zgodovino in narodopisje", in se z njim najučinkoviteje uveljavilo. Zgodovinsko društvo v Mariboru je v letu svoje ustanovitve organiziralo tudi knjižnico, ki je kasneje postala javna študijska knjižnica. Januarja 1965 je knjižnica prišla v sklop visokošolskih zavodov v Mariboru, danes pa je prerasla knjižnica Zgodovinskega društva v univerzitetno knjižnico. Poleg tega je društvo 1909 ustanovilo muzej. Ta muzej je bil poleg škofijskega in mestnega, po značaju nemški, že tretji muzej v Mariboru, ki pa je imel širši, pokrajinski in seveda slovenski okvir. Društvo je pripravilo posebno razstavo o svoji 75-letnici dejavnosti.

V času XIX. zborovanja slovenskih zgodovinarjev je izpeljalo Zgodovinsko društvo za Slovenijo, ki šteje trenutno 490 članov, svoj občni zbor. Predsednik dr. Ignacij Voje je poročal o bogati dejavnosti društva ter naglasil skrb društva za pouk zgodovine v prvih dveh razredih usmerjenega izobraževanja. Na obnem zboru so zgodovinarji potrdili z malimi spremembami stari odbor z dr. Vojcom na čelu.

Zborovanja slovenskih zgodovinarjev so se udeležili tudi nekateri mladi avstrijski zgodovinarji. Predavanje pa je pripravila tudi Iskra V. Čurkina, avtorica razprave o Majarju Ziljskem.

V SOVJETSKI ZVEZI:

Vsako minuto 33.000 knjig

Med državami, kjer izide največ knjig, zveza Sovjetska zveza brez dvoma eno prvih mest. V Sovjetski zvezi namreč dvesto založb natisne vsako minuto okoli 33.000 knjig, na leto pa okoli 5 milijonov knjig, katerih skupna naklada dosega 1,8 milijarde izvodov. Na podlagi socioloških raziskav so ugotovili, da 97 odstotkov prebivalstva Sovjetske zveze posveča vsak dan branju najmanj uro časa.

Lani so v Sovjetski zvezi izdali zadnjo knjigo iz zbirke del svetovne književnosti, velikanskega projekta založniške dejavnosti, katerega pobudnik je bil še Maksim Gorki. V tej zbirki so objavili 25.800 del 3.235 pisateljev iz 80 držav sveta; natisnili so jo v 60.294.000 izvodih. Zdjaj pa je v pripravi nov projekt: zbirka klasikov v 150 knjigah. Poleg tega pa pripravljajo tudi 50 knjig svetovne književnosti za otroke.

Pogovor z občani v Škocijanu

Pred nedavnim so slovenski občinski mandatarji, izvoljeni na Gospodarski listi Škocijan, povabili predstavnike obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev na pogovor z občani. Povabilu sta se odzvala tajnik dipl. inž. Feliks Wieser za Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem in predsednik dr. Matevž Grilc za Narodni svet koroških Slovencev, ki jima je uvodoma izrekel dobrodošlico vodja krajevne liste Franc Picej, ki je prisrčno pozdravil tudi vse ostale udeležence sestanka.

Na pogovoru sta uvodoma zastopnika osrednjih organizacij zavzela stališče k perečim vprašanjem naše narodne skupnosti nasploh in seveda tudi z ozirom na položaj v občinah. Tako je tajnik ZSO Feliks Wieser poudaril, da moramo neprestano graditi enotno nastopanje koroških Slovencev, kadar gre za skupne narodne interese in pravice ali za kontakte z vlado in drugimi merodajnimi činitelji. Intenzivno moramo obveščati domačo in mednarodno javnost, poglobljati in konkretizirati moramo sodelovanje z matičnim narodom in njegovo državo, obenem pa krepiti demokratski tabor v Avstriji. Našo kulturno dejavnost moramo bolj kot doslej ponesti tudi v narodno ograjene predele dvojezičnega ozemlja. Nadaljevali moramo s prizadevanji za povečanje števila k dvojezičnemu pouku prijavljenih otrok, prav tako pa je otrokom treba omogočiti tudi predšolsko vzgojo v obeh deželnih jezikih. Za čim širše vključevanje mladih pa se moramo zavzemati tudi na področju mladinskega in športnega dela.

Posebej je tajnik ZSO spregovoril tudi o gospodarskih vprašanjih. Zavzel se je za krepitev obstoječe

zadružne oblike gospodarstva koroških Slovencev in za izboljšanje njegovega poslovanja. Organizirali pa moramo tudi turistično ponudbo južne Koroške in z vso silo se moramo zavzemati za ustanovitev novih delovnih mest na tem ozemlju, zlasti v krajih, kjer jih trenutno najbolj primanjkuje. To pomanjkanje je predvsem posledica dejstva, da se v preteklosti proizvodni dejavnosti ni posvečalo mnogo pozornosti. Pri ustanavljanju novih delovnih mest je treba upoštevati specifične komunalno-politične posebnosti posameznih regij in se povezovati z naravnim sosedom, je dejal tajnik ZSO ter naglasil: Ko krepimo gospodarsko strukturo južne Koroške, moramo vključevati čim več ljudi v ta proces. Pri tem ZSO podpira izgradnjo mešanih avstrijsko-jugoslovanskih družb na dvojezičnem ozemlju Koroške in tudi v drugih predelih, ker le-te krepijo socialno varnost prebivalstva.

Z ozirom na občinske volitve je tov. Wieser spomnil, da je ZSO na svojih seminarjih v Železni Kapli in Bilčovsu temeljito obravnavala to problematiko in prišla do zaključka, da je položaj koroških Slovencev mogoče izboljšati le z demokratizacijo političnega ozračja na Koroškem. Zato se ZSO zavzema za to, da bi pri občinskih volitvah prišlo v občinske svete čim več slovenskih in nemškogovorečih demokratov, in to bodisi na samostojnih krajevnih listah ali pa v okviru obstoječih strankarskih struktur. Iz teh razlogov je ZSO tudi mnenja, da imenska poenotenje vseh krajevnih list bistveno zožuje politično platformo le-teh in jim pogosto jemlje osnovno vsebino, zaradi katere so nastale; znano je, da nosijo te liste različna imena, iz katerih je tudi razvidno, zaradi katerih političnih, socialno-gospodarskih ali drugih potreb so nastale.

Tudi v obdobju volitev moramo ohraniti akcijsko enotnost koroških

Slovencev, zato ZSO odklanja pretirano predvolilno idejopolitično kampanjo, ki pogosto zmanjšuje in otežkoča sodelovanje tudi v skupnih narodnih zadevah, je poudaril tov. Wieser, ki je ob koncu delovanja krajevne slovenske liste v Škocijanu ocenil kot dobro in vzorno.

Podobno je tudi predsednik NSKS Matevž Grilc opozoril za potrebo obveščanja mednarodne javnosti o položaju in težnjah koroških Slovencev, zavzel se je za izboljšanje infrastrukture na našem podeželju ter dejal, da moramo posvečati mnogo več pozornosti dogajanjem na gospodarskem področju. Načelno pa je poudaril, da pomeni sedanjí zakon o narodnih skupinah zožitev pravic in ga zato koroški Slovenci slej ko prej odklanjamo; pa tudi sosveti v obliki, kot jih določa zakon, koristijo samo temu, da bi se zmanjšala vloga političnih, kulturnih in drugih organizacij koroških Slovencev.

V diskuziji, v kateri je sodelovalo precejšnje število občanov, so navzoči soglašali z oceno trenutne narodnostne situacije na Koroškem, kot sta jo podala predstavnika obeh osrednjih organizacij. Govora pa je bilo tudi o konkretnih vprašanjih domače občine in je bilo ugotovljeno, da Slovenci v občini Škocijan vodijo pravilno narodnostno politiko. Njihova krajevna lista je zgrajena na široki osnovi, tako da zajame vse struje tamkajšnjega prebivalstva; v tem je lahko za zgled tudi drugim občinam. Uspeh takega širokega delovanja se ne nazadnje kaže tudi v živahni kulturno-prosvetni, športni in politični dejavnosti, v najnovejšem času pa še posebej v že dograjenih poslovnih prostorih domače Posojilnice ter v gradnji otroškega vrtca in kulturnega doma. Ob koncu pa so bili navzoči enotnega mnenja, da bi bilo potrebno in koristno take pogovore sklicati bolj pogosto.

Za enakopravnost slovenščine v otroških vrtcih

Tudi v Ločah ob Baškem jezeru so prišli do spoznanja, da je za obvladanje materinega jezika, za nadaljnje šolanje v materinem jeziku in za bolj avtentično spoznavanje zgodovine ter družbeno-političnega razvoja potrebna in važna dobro organizirana predšolska vzgoja.

Tam so namreč pred približno enim letom ustanovili tamburaško skupino, ki jo vodi Erika Vrolich. Njeno delovanje s to skupino Vam bomo tokrat podrobneje predstavili.

Tamburaško skupino sestavlja 30 članov, med katerimi je tudi mladina iz manj zavednih slovenskih družin. Dejstvo je, da skupina ne

služi samo instrumentalnemu izobraževanju, temveč tudi boljšemu spoznavanju slovenskega jezika, tako da imajo tudi listi, ki ne obvladajo slovenščine, priložnost naučiti se je. Manj razveseljivo pa je, da je na žalost to edina možnost v naši občini, kjer se mladina lahko pogovarja v lastnem jeziku.

Težave za tamburaško skupino so trenutno v tem, da nima lastnih prostorov za vaje in je tako primorana vaditi pri privatnikih.

V zvezi z akcijami letovanja na morju, ki jih organizirata obe osrednji organizaciji, je voditeljica skupine mnenja, da bi bilo pri tem treba upoštevati tudi loške tamburaše, saj bi s tem še lažje pridobili mladino k sodelovanju.

Za naše najmlajše pa, kot v mnogih drugih občinah, tudi v Ločah ni poskrbljeno. Otroškega vrtca v Ločah ne obiskuje noben otrok zavednih slovenskih staršev, ker se le-ti bojijo, da bodo njihovi otroci ponemčeni. Zato pošiljajo svoje otroke raje v zasebni dvojezični otroški vrtec v Sentpetru pri Sentjakobu v Rožu.

Slovenski prebivalci v Ločah se trudijo, da bi dobili vrtnarico, ki bi govorila tudi slovensko. Zato korajžno naprej v prizadevanju za enakopravnost v otroških vrtcih!

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO „ZARJA“ V ŽEL. KAPLI
vabi na dramsko uprizoritev

Grozdna jagoda v soncu

v nedeljo 15. oktobra ob 11.00 uri v farni dvorani v Železni Kapli.

Gostujejo igralci SPD Št. Janž v Rožu. Režija: Hanzi Weiss. Igra sporoča in vsebuje družbene, socialne in narodnostne probleme našega malega človeka in njegove družine. Pretresljiva izpoved te drame zasluži množičen obisk. Avtentičnost in kritičnost te igre vas bosta prepričali in navdušili. Vaša številna udeležba bo bogato plačilo igralcem za njihov požrtvovalen trud. Ljubitelji oderske dejavnosti prisrčno vabljeni!

Koroška glasbena jesen

Letošnja „Koroška glasbena jesen“, ki je prva prireditev te vrste, je že od vsega začetka zajela vso slovensko Koroško in to s pomočjo organizacij Zveze kulturnih organizacij Ravne na Koroškem in Slovenske prosvetne zveze v Celovcu.

Kot prvi so v okviru Koroške glasbene jeseni bili na programu „Zagrebski solisti“, ki so se celovski publiko predstavili v sredo 19. septembra v Modri dvorani Doma glasbe v Celovcu. O prireditvi smo že poročali. Ansambel „Zagrebski solisti“ je bil ustanovljen v letu 1953 pod okriljem RTV Zagreb. Do danes je ansambel imel preko tisoč koncertov v domovini in na stotine mednarodnih turnej. Tako je ansambel gostoval

Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. Ansambel je bil ustanovljen za potrebe festivala baročne glasbe v Mariboru in ga sestavljajo umetniki, ki so vsak na svojem glasbilo med vodilnimi v Sloveniji, ansambel pa uživa sloves najboljšega te vrste v Jugoslaviji. Izmed članov ansambla deluje v Mariboru edino čembalist, ostali pa so: Irena Grafenauer — prva flavtistka v Münchenskem radijskem orkestru, Košuta je profesor na akademiji v Kölnu, Golob je prvi oboist v orkestru Slovenske filharmonije, Mlejnec pa je prav tako prvi čelist v orkestru Slovenske filharmonije v Ljubljani. O visoki umetniški ravni ansambla pričajo številne laskave kritike.

Kot zadnja v okviru „Koroške glasbene jeseni“ se bo predstavila mezzosopranistka Eva Novšak-Houška ob spremljavi pianista Ljuba Rančigaja in to zopet pliberski publiko v soboto 28. oktobra 1978. Eva Novšak je študirala petje pri prof. Kuševju na Akademiji v Ljubljani izpopolnjevala pa se je na Dunaju pri opernem pevcu Antonu Dermoti. Leta 1969 je prejela prvo nagrado na tekmovanju mladih jugoslovanskih umetnikov v Zagrebu. Ima vrsto samostojnih koncertov v vseh jugoslovanskih glasbenih središčih, gostovala pa je tudi že v Kanadi, Italiji, Avstriji, Nemčiji in Franciji.

To je bila kratka predstavitev izvajalcev Koroške glasbene jeseni, ki so se oz. se bodo predstavili publiko v naših krajih. Koncerti, ki so bili med redkimi tovrstnimi prireditvami pri nas, so pomembni že zaradi tega, ker orjejo ledino na področju tovrstne glasbe in s tem seveda tudi privajajo naše poslušalce k poslušanju resne glasbe. Za vsa lepa glasbena doživetja gre zahvala predvsem Zvezi kulturnih organizacij Ravne na Koroškem in Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu, kajti organiziranje takšnih in podobnih koncertov oz. predstav terja veliko truda.

Da so take in podobne prireditve potrebne in zaželjene, pa je najlepši dokaz publika, ki sprva še bolj nezaupljivo, potem pa vedno bolj pozorno in na koncu že povsem navdušeno spremlja izvajanje na odru.

Krščanska kulturna zveza v Celovcu vabi na

KONCERT

Gostuje oktet „Gallus“ iz Ljubljane

● Petek, 13. oktobra 1978, ob 15. uri v Farni dvorani v Sentjakobu v Rožu. Slikanje z glasbenim čopičem in koncert za otroke. Prireditelj: Farna otroška mladina v Sentjakobu v Rožu in KKZ v Celovcu.

● Petek, 13. oktobra 1978, ob 20. uri v srednji dvorani Doma glasbe v Celovcu. Prireditelj: SKD v Globasnici in KKZ v Celovcu.

● Sobota, 14. oktobra 1978, ob 20. uri v Kulturnem domu v Bistrici v Rožu. Prireditelj: SPD „Kočna“ v Svečah in KKZ v Celovcu.

● Nedelja, 15. oktobra 1978, ob 10.30 uri (po maši) v Farni dvorani v Selah. Prireditelj: KPD „Planina“ v Selah in KKZ v Celovcu.

● Nedelja, 15. oktobra 1978, ob 19.30 uri v Farni dvorani v Šmihelu pri Pliberku. Prireditelj: KPD v Šmihelu pri Pliberku in KKZ v Celovcu.

ČESTITAMO!

Na Dunaju je pred nedavno opravil mojstrski izpit za avtomehanika naš rojak Anton Karničar, doma na Obirskem. Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem svojemu rojaku iskreno čestita ob tem uspehu in mu želi vse najboljše v nadaljnjem poklicnem življenju.

v vseh evropskih državah, razen v Albaniji in Portugalski, v Južni, Srednji in Severni Ameriki, v Izraelu in na Japonskem. Sodeloval je tudi na vseh pomembnih svetovnih festivalih, kot so npr. Dubrovniške letne igre, Edinburgh Festival, Holand Festival, Praške jaro, Salzburger Festspiele, festival v Osaki, Beneški bienale itd. Sodeluje pa tudi na Muzičkom bienalu v Zagrebu. Od leta 1961 je ansambel posnel 44 LP plošč, leta 1962 pa je njihova plošča „Koncert 18. stoletja“ (Vanguard BG 589) prejela prvo nagrado na festivalu v Mar del Platí. Program zagrebških solistov zavzema predvsem literaturo od baroka do najsodobnejše avantgarde. Stalni gost — solist je proslavljeni violinist Henryk Szering.

Drugi je bil koncert Pihalnega kvinteta RTV Ljubljana in to v Pliberku dne 27. septembra, ki ga je s pomočjo Zveze kulturnih organizacij Ravne na Koroškem in Slovenske prosvetne zveze posredovalo pliberski publiko SPD „Edinost“ v Pliberku. Pliberska publika, ki sicer ni bila mnogoštevilna, je zato bila toliko bolj hvaležna in navdušena, saj so morali izvajalci tega komornega koncerta kar večkrat nazaj na oder, kajti dolgotrajni aplavz jih je naravnost prisilil do ponavljanja oz. dodajanja. To je bila zahvala publike za doživetje oziroma dogodek redke lepote, notranje ubranosti ter bogate palete zvočnih barv in odtenkov. Pihalni kvintet RTV Ljubljana je bil ustanovljen leta 1958 in se danes uvršča med najvidnejše komorne ansamble v Jugoslaviji. Koncertiral je že v Avstriji, Italiji in na Danskem ter v mnogih mestih Jugoslavije. V nadaljnjem pa se kvintet pripravlja na turnejo po Indiji. Leta 1976 je Pihalni kvintet RTV Ljubljana prejel nagrado „Zlati orfej“ za najboljšo izvedbo domačega dela na Tednu radia v Ohridu.

Komorna igra je najzlahnejša vrsta muziciranja in zahteva vrhunsko znanje, kar Pihalni kvintet RTV Ljubljana popolnoma in dovršeno obvlada, saj je tudi vsak posamezni član ansambla zase mojster na svojem instrumentu.

Kot tretji je muziciral „Collegium Susicum“ iz Maribora in to v sredo 4. oktobra ob 12.30 uri v prostorih

Brigadirji nadaljujejo delo

Kljub slabemu vremenu v zadnjem tednu delovna morala naših brigadirjev v Šentprimozu ni trpela. Geslo: dom v surovem stanju mora biti zgrajen do sredi oktobra. In veljave tega gesla ne more omajati niti slabo vreme niti nesramno hujskanje koroškega Heimatdienst, ki se je v zadnjem času zagnal tudi proti mladinski delovni akciji. Saj ravno hujškaški izpadi nacionalistov le dodatno dokazujejo, da gre tu za pravično

roškem. Prav tako so se tudi člani celovškega komiteja organizirano znašli na gradbišču v Šentprimozu; prišli so za lopalo in kramp in tako doprinesli svoje k zgraditvi kulturnega doma. Zlasti Celovčani so obljubili, da bodo še prišli — saj jih za razliko od Gradčanov ali drugih komitejev v Avstriji ne moti geografska oddaljenost Podjune. Jasno pa je, da se člani raznih komitejev delovne akcije udeležujejo lahko samo ob sobotah, saj stojijo večinoma v poklicu ali pa so

Koroškem. Zato pa je tembolj nerazumljivo in skrajno diskriminacijsko in nedemokratično, da oblasti niti ne podpirajo slovenskih prosvetnih društev v zadostni meri niti ne podpirajo te mladinske delovne akcije. Na drugi strani pa je to tudi logično — vsaj po avstrijski zakonodaji: saj le-ta niti ne priznava obstoja Slovencev v tej občini. Kulturni dom tukaj pa bo najboljši dokaz, da tu prebivajo, delajo in kulturno ustvarjajo Slovenci. Zato pa smo tudi mi tukaj, saj je naš cilj, da dosežemo popolno enakopravnost vseh manjšin v Avstriji! Tako je rekel zastopnik celovškega solidarnostnega komiteja našemu dopisniku. Njegove besede pa so tudi za nas najboljši dokaz, da Slovenci na Koroškem dejansko nismo več sami in da posebno takšne akcije tudi politično mnogo doprinejo v našem boju za dejansko in praktično povezavo Slovencev z avstrijskimi demokrati.

Tudi brigadirji iz matične dežele, ki nosijo poleg domačinov glavno breme delovne akcije in ki stanujejo — kot smo že poročali — v stanovanjskih prikolicah v bližini gradbišča, imajo slej ko prej izvrstno delovno moralo in se iz dneva v dan življajo v koroško okolje. Zadnji teden so izdali prvo številko svojega biltena o mladinski delovni akciji v Šentprimozu. V njem se predstavljajo brigadirji iz matične dežele, odkod pridejo, zakaj so se odločili za to akcijo itd. Nadalje poročajo o uspehih pri svojem delu, o življenju v taboru in še o drugih stvareh. Ta bilten nameravajo izdati še večkrat in bomo o njem poročali v prihodnji številki.

Prav tako so domačini organizirali razgovor z brigadirji iz matične države, katerega se je udeležil tudi tajnik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser. Razgovor se je kaj kmalu razvil v prijateljsko srečanje z domačini iz Šentprimozja in škocijanske občine. V ponedeljek je trio Korotan iz vrst SPD „Danica“ iz Šentprimozja za brigadirje priredil koncert in se po tej poti zahvalil tovarišem za njihovo naporno delo in solidarnostno pomoč saj bo ravno SPD „Danica“ s tem kulturnim domom dobilo svoje „stanovanje“. V torek pa je brigadirje pozdravil tudi predsednik Zveze koroških partizanov Karel Prušnik - Gašper.

stvar, saj že star pregovor pravi: če te sovražnik napada, je to dobro in ne slabo in čim hujše te napada, tem boljši dokaz je to za uspešno delo.

Pravična je ta vnema brigadirjev: saj bo kulturni dom v Šentprimozu prava postojanka slovenskega prosvetnega delovanja v Podjuni in bo tako doprinesel k razširjanju slovenske kulture, demokratične miselnosti in prijateljskega ter mirnega sožitja med narodom na Koroškem. In uspešna je mladinska delovna akcija tudi: saj se ravno v najnovejšem času vedno več ljudi udeleži delovne akcije in s svojim delom doprinesejo važen delež k čim hitrejši dosegi postavljenega cilja.

Tako so se že pred štirinajstimi dnevi udeležili prostovoljnega dela nekateri člani Solidarnostnega komiteja za pravice manjšine iz Gradca, ki so tako tudi fizično dokazali in izrekli svojo solidarnost s slovensko narodno skupnostjo na Ko-

dijaki in študentje, ki ob delavnikih ne morejo zapustiti svojega službenega mesta. Celovčani pa so obljubili, da bodo prihodnjič pripeljali še več delovnih moči, kajti ravno dokaz aktivne solidarnosti, kot to predstavlja udeležba pri izgradnji kulturnega doma, ne sme biti le simboličen akt, marveč dejansko produktiven doprinos.

„Doselej smo vam svojo solidarnost lahko izkazali samo v svojem političnem in publicističnem udejstvovanju — in upamo, da smo tudi v tej obliki bili uspešni in smo doprinesli svoje za pridobitev narodnih pravic — zdaj pa tudi na tem področju dokažemo svojo dobro voljo in svojo solidarnost. Saj izkušnje slovenskih kulturnih prirediteljev vemo, da le-te niso namenjene samo Slovincem, čeprav v prvi vrsti seveda njim, ampak tudi mi uživamo ob slovenskih pesmih, saj le-te predstavljajo ogromno kulturno, vsebinsko in melodiozno obogatitev kulturnega življenja na

„Razprodaja domovine“

Deseti oktober je pred vratmi in domovina je spet v nevarnosti. Na Koroškem se torej ni nič spremenilo. Priprave za „domovinski praznik“ tudi tokrat potekajo po starih, že precej izvoženih tirih. Krogi, ki se radi postavljajo v pozo čuvarjev domovine, vabijo na svoje tradicionalno zborovanje, o katerem že zdaj ni težko napovedati, da bo potekalo v „tradicionalnem duhu“ — saj je vendar vse, kar je kakor koli povezano s temi pojavi, ena sama „tradicija“.

Le zunanji izvesek je bilo treba poiskati nov, vendar spet ne preveč nov, ker sicer ne bi se ujemal s „tradicijo“. Za „mir v deželi“ se je tokrat bolj težko zavzemati, ker je — kakor vedno spet slišimo — tako že vse najlepše urejeno, vse v vzornem redu in miru, odkar sta avstrijski zakonodajalec in vlada kapitulirala in pod pritiskom nemških nacionalistov uzakonila „rešitev“, ki je lahko v sramoto pravni in demokratični državi. Toda domovina mora po stari „tradiciji“ vendar biti v nevarnosti (kako naj bi se sicer bojevali za njeno varnost?) in tako je bojni klic letošnje prireditve postal: „proti razprodaji domovine“.

S tem pa se seveda vsiljuje vprašanje, kdo pravzaprav razprodaja katero domovino in kdo je tisti, ki to domovino kupuje? Iz vrst „domovinskih bojnikov“ je slišati, da je Koroška v resni nevarnosti, da jo kupi Jugoslavija z živim in mrtvim inventarjem vred. Na merodajnih mestih nasprotno zagotavljajo, da o kaki „razprodaji“ sploh ne more biti govora in to zagotovi dovolj prepričljivo potrjuje najnovejši razvoj okoli rebrške tovarne celuloze, ki jo zavestno raje prepuščajo negotovi usodi, kakor da bi ji z delno soudeležbo jugoslovanskega kapitala zagotovili nadaljnji obstoj in procvit.

V ušesih vseh tistih delavcev in njihovih družin, katerih delovno mesto in s tem življenjski obstoj sta ogrožena vsled negotove usode rebrške tovarne, mora čudno zveneti sedanja razprava o potrebi in možnostih „reševanja“ tega problema: na eni strani „čuvarji domovine“, ki se bojijo le dinarja ne pa več sto brezposelnih; na drugi strani merodajni činitelji, ki jih očitno prav tako že straši neki „prastrah“, da se ne morejo odločiti za rešitev, ki edina bi bila v tej situaciji realna in perspektivna. Skupaj pa daje vse to primerno kuliso za bližnji „praznik“, pri čemer je le vprašanje, kako se bodo neposredno prizadeali delavci v Železni Kapli in okolici lahko zadovoljili s tem, da se skuša njihova dejanska ogrožena delovna mesta reševati z neodgovorno demagogijo o ogroženi domovini.

Da pri sedanjih gonih res gre le za demagogijo (ki naj služi kot povod za hujskanje proti slovenskemu prebivalstvu v deželi in proti sosednji državi, ne pa reševanju perečega vprašanja), je vendar dovolj jasno pokazal deželni glavar Wagner. V trenutku, ko določeni krogi kričijo o „razprodaji domovine“, je napovedal, da bo s predstavniki koroškega političnega in gospodarskega življenja odpotoval v Francijo in Švico, kjer bodo razpravljali o možnostih naselitve gospodarskih podjetij na južnem Koroškem.

Domovina torej le ne more biti tako ogrožena, če se njeni vodilni predstavniki celo trudijo, da bi ji zagotovili tuj kapital. Saj vendar ne moremo verjeti, da bi bila taka pomoč v enem primeru rešitev in v drugem primeru „nevarnost“. Kajti to bi bila v koroškem primeru očitna nacionalistična demagogija, s takšno pa prav gotovo ni mogoče reševati ogroženih delovnih mest. V tej luči je treba videti in oceniti tudi početje tistih, ki po stari tradiciji spet kličejo na desetooktobrske barikade — tokrat „proti razprodaji domovine“.

JANEZ ŠVAJNCER

40

Pridi k potoku

Ravnatelj Gvido Zorec ji je položil roko na ramo. Dragica, je rekel, navadila se boš. Čeprav si doma s hribov, te bo naša ravnina sprejela za svojo.

Nasmehnila se mu je otožno, ampak govoril je resnico, jenjala je zoprnost, da bi morala živeti iz dneva v dan med temi ljudmi, ki so se ji zdeli nedostopni.

Ko so jo spoznali, je niso več spraševali, odkod je doma, prijazno so se pogovarjali z njo in jo vabili na domove. Prišla bom, prišla, jim je odgovarjala, toda čas se je kot nezprosod sodnik postavil mednje. Očitala si je, da bi morala ustreči, in si že v istem hipu dopovedovala, da tudi njene kolege ne hodijo na obiske. Prav zaradi tega je zavel hlad, nastala je vmesna stena, in vsak od njih je na svoji strani, s svojimi težavami in radostmi.

Ko bi se vsaj ne bil pokazal Gregor Šipek! Prvo uro v zbornici jo je pritegnil. Pasla se je z očmi po njem že skoroda preveč izzivalno, da ji je Špela Hreščak požugala. Kasneje ji je na samem rekla: Dragica, pred mano ne moreš prikriti svojih občutkov. Ne zamerim ti, da si se takoj vnela zanj, vendar se ne prenašaj, da ne boš obžalovala. Ne poznaš ga. Najprej ga poslušaj in opazuj. Za zblizanje ti bo preostalo več kot dovolj časa.

Ne morem samo čakati, je vzdihnila Dragica Flis. Zato sem mu rekla, da hočem govoriti z njim. Tule je najprimernejši kraj. Nihče naju ne bo videl. Kako da sem mogla biti tako naivna, ko vendar sama dobro vem, da z vseh oken in iz zgradb priprtihi vrat prežijo name radovedni pogledi. V lase bi najrajši skočila Zinka. Ravno tu sem se je nastavila. Vidim jo, ona mene ne opazi, ne bo se srečno končal moj sestanek z Gregorjem Šipkom.

Obe dekleti sta vzdihle. Zinka si je pokrila oči z rokami, Dragica je izpulila šop trave in udarila s peto v tla.

Po potki na travniku je prihajal Gregor Šipek. Ta grduh si je vzel za spremljevalko psičko Abo.

„Aba, prostor! Aba, prostor!“ je ponavljal in tiščal psičko na zadek. Mehanik Dolf mu je povedal, da se tako reče, če hoče psa česa naučiti. Zakaj ravno sliši na besedo „prostor“, to ga ne zanima. Navsezadnje je popolnoma vseeno, ali reče neprostor, sedi, leži, važno je, da iz tega kaj nastane. Po nekajkratnih pozivih je psička Aba obsedela v travi. Celo zleknila se je, kakor da je hotela reči: zdaj si pa menda zadovoljen.

„Naučil te bom čuda stvari,“ je vneto rekel Gregor Šipek. Tako se je vživel v vlogo pasjega učitelja, da je postal slep in gluha za okolico. Ni pomislil, da se med jelšami in vrbami skriva Zinka Meglič in da onstran potoka čaka Dragica Flis.

Šele ko se je utrudil in mu je tek pot po čelu in licih, se je vrnil v sedanjost. Razgrnil je sukno po tleh in sedel. Psička Aba je skakala okoli njega in tu pa tam našilila ušesa. Poslušala je v smer potoka. Ker ni odnehala, se je Gregor Šipek lopnil po glavi in predel misli.

Presneto nazaj! Menda sem pozabil, da sva se z Zinko dogovorila za sprehod. Kaj pa me je gnajvil ravnatelj! Čisto me je zmešal. Delal se je važnega, ko mi je potisnil pod nos Ferenčev pismo. Hudika, mar sem jaz kriv, če se je prijatelj spomnil name. Stari mu ne more niti braniti niti prepovedati.

Vrtal je v mene, kakor da sem naredil protidržavno dejanje. Napad na našo samostojnost. Da se ne smejem. Ferenč mi je pisal čisto v svojem slogu. Pozdravi in novice, ki se mu zdijo v tem času začetek in konec. Seveda sem ga nagovarjal, da bi mi prodal svoj avto. Njegov prijatelj Gusti mi je hotel narediti le uslugo. Naš stari pa takoj zavije na politično sumljivost.

Vraga sem sumljiv! Kaj pa morem, če bi rad imel avto. Naj pridem v Nemčijo, mi je pisal Ferenč. Stari bi moral vedeti, da ne bom pospravil kovčka in slepo odšel čez mejo. Moram že vedeti, zakaj hodim. Dokler nimam zagotovljene boljše službe ko tu, si ne bom sprebiral. Znam ceniti dinar.

Presneti Ferenč. Mečkal je marke, da so mi zadisale. Za hip me je obšla slabost. Zahrepenel sem, da bi postal lastnik teh mark. Potisnil bi jih na dno denarnice in jih ne bi izdal za nobeno jedačo in pijačo.

Morebiti ne bi bil nič boljši od Ferenca. Denar je hudičevo vablje.

Psička Aba je tanko zalajala. „Mir,“ je ukazal Gregor Šipek. Ker ni utihnila, se je vzel na komolca in gledal za njenim smrčkom. Med jelšami in vrbami se je pokazala belina in modrina. Ni mu bilo treba napeti oči, že je spoznal dekle. Brez posebnega pomisleka je vstal, rekel: „Greva do cilja,“ in se pognal s psičko Abo po travniku.

Utrl si je pot med vejami in vzdihnil: „Tu si, Zinka! Oprosti, čisto sem pozabil, da sva se dogovorila, da pojdeva na sprehod. Saj je tako tudi prav, a ne?“

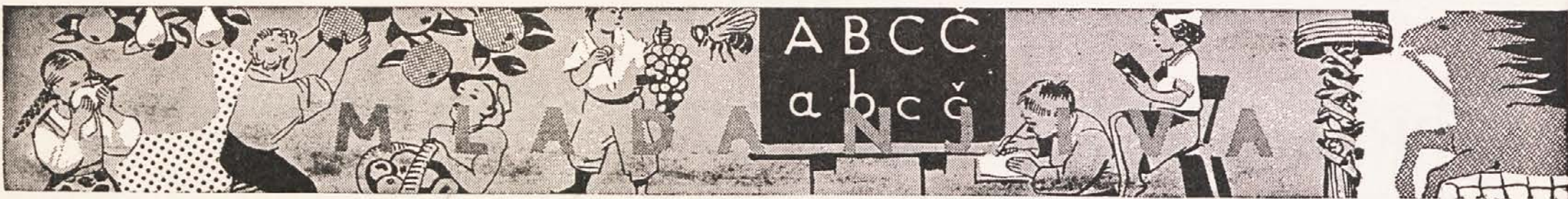
Zinka Meglič ni mogla prikriti presenečenja. Prijela se je z desnico za srce in skušala ohraniti miren glas, čeprav se ji ni posrečilo. „Ti si? Sem že mislila, da si me potegnil in pustil na cedilu. Veš Gregor, ni lepo od tebe, da te moram prositi za zmenek. Naj padem pred tabo na kolena? Krut si in neizprosni. Pa domišljav. Sicer si edini fant med nami, dekleti. Kljub temu ti to še ne daje pravice, da si postal ohol in domišljav.“

„Kar govori, jaz tako močno diham, da ne morem,“ je uvideno pritrdil Gregor Šipek. „Psička Aba zasluži vso pohvalo. V teku me nese, da sem prava ničla.“

„Razumem, da se hočeš sprostiti. Mlad si in bilo bi nedopustno, da bi samo hodil v razred in potem ležal v sobi. Zrak je čudovit. Nisem še doživela, da bi bilo zadušljivo. Pa poskusi v mestih. Že samo v našem, kjer ni toliko industrije kot drugod, ti leže na pljuča, da težko dihaš.“

„Zahvala velja avtomobilom. Izpušni plini. Če bi bile v tem kraju hiše strnjene, kot so v mestu, bi takoj spremenila mnenje. Civilizacija prinaša s sabo tudi nevednosti.“

„To že...“ Zinka se je utrgala nit. Vzdihnila je v sebi, da se ji je to primerilo. Prav tega trenutka se je bala. Hotela je držati z Gregorjem korak. Ne bo mu dovolila, da bi jo povozil z besedami. Že se je začelo.

Sonce prodaja sladkor

Naša šola stoji sredi vinogradov. Na trgatev pa vas ne morem povabiti. Pri nas namreč skoraj ne vemo, kakšno je grozdje. V šoli pa sem dobil nalogo, naj napišem, kaj je vinska trta in zakaj je grozdje sladko. To ni drevo, pa tudi ne grm. Dolge mladike poganja iz ne-

Noge

Ljudje so nekoč hodili drugače kot dandanes. Pravzaprav so skakljali. Nekako tako, kot to počenjajo še danes kenguruji in žabe. No, ljudje verjetno niso skakali tako daleč kot žabe. Vendar nekaj podobnega je bilo. Obe nogi sta se družno, skupaj zaganjali v svet.

Pa se je zgodilo nekega dne, da je nenadoma hotela biti desna noga pred levo. In je stopila naprej, ne da bi čakala na levo. In tu se je začela vsa sreča ali pa nesreča za človeštvo.

Leva noga, ne bodi lena, se je zjezila in rekla: „Hej, kaj hočeš biti pred mano, sestrice! Kar pozabi!“ In hitro je stopila pred desno nogo.

In ker tudi desna noga ni hotela biti za levo in jo s prsti gledati v peto, je seveda takoj pobitela pred levo. (Takrat so ljudje hodili bosi.)

Seveda ji leva ni ostala dolžna. Hop, spet pred desno.

In tako tekmujejo in se kregata ti dve človeški nogi tisoč in tisoč let in večina ljudi sploh ne ve, zakaj pravzaprav tako hodi.

Ta prepir gre v neskončnost.

Pa si včasih druga drugi nagajata tudi na druge načine. O, polni sta nagajivih domislic. Na primer, leva noga spotakne desno. Človekovo telo zgubi ravnotežje, bum, in že je v položaju, ki je primerno le za spanje. Ali pa za poležavanje na soncu ob reki ali morju.

In kdo nastrada zaradi tega. Nos, nihče drug kot nos, ki se potem nekaj dni baha s krasno buško ali krasto.

Potem so še druge reči. Važno je, katera noga je okretnejša. Če je to leva, tisti zagotovo igra v nogometnem moštvu levo krilo.

Če je to desna, igra desno krilo.

Ko človek hodi z desno po pločniku, z levo pa po cestišču, se strašansko zameri levi, ker je desna višja od nje. Dobro, da človek tega ne ve.

No, vedno si nogi nista sovražni. Druga drugi naredita uslugo. Na primer, desno nogo srbi pod kolenom. Leva noga ji pride na pomoč in jo lepo popraska.

In tako potujeta in tekmujejo ti dve človeški nogi po svetu, dokler ne omagata in ležeta nekega dne družno druga k drugi.

Potem ni nobenega prepira več.

kakšnega grčastega štora. Tem mladikam pravijo rozge. Vsako leto pozno jeseni ali pozimi te mladike skoraj vse porežejo. Spomladi pa nove vežejo h kolom. Ves vinograd je poln kolja. Kakor da si prišel v gozd, kjer na primer rase — fižol.

Zaradi domače naloge sem torej vprašal strica Lojza, zakaj je grozdje sladko.

Pogledal me je izpod čela in zagodrnjal: „Kaj? Ali si ga že začel pokušati? Naj te kdo zaloti pri tem, pa boš videl, kako bo kisl!“

„Pokušal? Kje neki! Saj pravite, da so v jagodah kače. Vidite, če bi poskusil, bi me kače. Niso me, ne! V šoli smo se učili, da delate iz grozdja vino, ker je sladko,“ sem tolažil strica. Pri nas se zelo jezijo, če kdo v vinogradu „pokuša“ grozdje. Dokler ni trgatve, se ne smeš dotakniti grozdja. Na trgatvi pa smeš le srmežljivo pozobati kakšen grozdek. Otroke strašijo pred trgatvijo s kačami.

„Le pridno se uči! Da se boš zanimal tudi za kaj drugega, ne le za sladkor v grozdju! Pusti ta sladkor, če ga je kaj!“ me je zavrnil stric. Ko pa je začel govoriti, me je seveda moral tudi poučevati; mi, šolarji, smo vselej potrebni pouka.

„Ali ne vidiš, kako se vse leto trudimo v vinogradu? Tudi ti si si že nosil v košu k trsom gnoj in kompost. Pa galico si nosil škropilcem v vrču. Ko boš večji, boš moral tudi kopati, škropiti, rezati, nositi brento z grozdem... Ti še ne veš, kaj te čaka! Trikrat na leto je treba prekopati vinograd! Vse leto delaš, pa včasih ni niti kislega grozdja. Brez sladkega grozdja pa ni dobrega vina. Sladko grozdje včasih prideláš, če delaš. Pa samo delo ne pomaga, če ni tudi vreme lepo. Jesen mora biti lepa, sončna, da grozdje lahko zori in si nabira sladkor. Sonce, vidiš, kako bi ti povedal — sonce naliva sladkor v grozdje.“

Nisem mogel razumeti. Toliko sem premišljal o tem, da se mi je potem ponoči sanjalo:

HOTEL "PAKA" iz VELENJA
(Slovenija)
vas vabi v nočni bar,
tel. 063-851-220.
Obiščite restavracijo "Jezero",
tel. 063-850-170.

Sonce je imelo na glavi velikansko belo kapo kakor slaščičar. Sprehajalo se je po nebu, skakalo sem in tja, da bi postreglo vsem kupcem. V dolgi vrsti so stali vinogradniki in kupovali sladkor. Plačevali pa so kar s koli; na kolih je bilo zarezano, koliko dni so delali v vinogradu, kolikokrat so škropili, kopali, kako so gnojili. Če je bilo malo zarez na kolu, je sonce samo zmajalo z glavo, se nakremžilo in

reklo: „Naprej, naslednji!“ Kdor je dobil sladkor, mu ga je sonce zarilo v trtno listje. Če kupec ni prinesel cel koš najlepšega listja, ni dobil sladkorja.

Ko sem se zbudil, sem se spomnil, da smo se v šoli nekoč že učili, kako rastline jedo: Listi so nekakšna usta. Če nimajo ust, ne morejo jesti ne rasti. Rastline jedo zrak. Nekako prežvečijo ves zrak in si pridržijo v ustih nekaj najboljšega, menda ogljikov dvokis. Listi so kuhinja; rastlina v listih kuha ogljikovo kislino skupaj z vodo, ki jo srka s koreninami z zemlje. Razen vode prejema še del hrane po koreninah. Brez listov pa bi ne mogla nič skuhati. Listi so hkrati lonci, v katerih se kuha vse, iz česar je sestavljena rastlina; tudi grozdje. Listi pa so tudi štedilnik. S čim kurijo? S sončnimi žarki. Listi so zeleni. Listno zelenilo sprejema žarke, da je mogoče „kuhati“. Kuhar pa je pravzaprav vinogradnik: Če rastlini dobro streže, se razvijejo lepi in številni listi. Več listov pa pomeni tudi več sladkega grozdja.

Le zakaj je grozdje sladko? Ali mi morda veste povedati po vsem tem? Škoda, da nam tega sladkorja ne privoščijo. Tudi tekoče grozdje je sladko — če ga predelajo v grozdni sok. Grozdne sakove bi otroci radi pili, če že ne smemo zobati grozdja. Tudi rozine imamo radi. Povedali so mi, da pri nas skoraj ne pridelujemo grozdja za zobanje. Tudi za izdelavo rozin ga ni. Odrasli preveč cenijo vino.

Zato pa mi, otroci, dobimo tako malo tistega sladkorja, ki ga sonce prodaja vinogradnikom.

Izgubljena hiša

Nekoč je živel fantič, ki se je zgubil v gozdu. Ko je zaman taval levo in desno, je sedel na mah in jokal tako mlo, da so mu debele solze kapljale na mrzla tla. Takega so ga našle tri mlade, dobre vile.

„Kaj ti je? Od kod prihajaš? Zakaj jočeš?“ so ga spraševale. Toda deček je zajokal še glasneje in iz sebe spravil samo nekaj besed: „Ne najdem več svojega doma.“

„Svojega doma, svoje hišice?“ je dejala prva vila. „Me ti jo bomo pomagale najti.“

„Je lepa?“ je vprašala druga vila.

„Da, lepa je,“ je odgovoril otročiček in si z roko brisal solze.

„Je velika?“ je vprašala tretja vila.

„Mhm, velika je in vrt ima,“ je odvrnil deček.

„Jaz že vem, kje,“ je dejala prva vila. „Pojdimo.“

Vzele so dečka s seboj in ga skrbno peljale za roko. Tako so hitele, da se je dečku zdela, da letijo. V nekaj minutah so se ustavili pred lepo in veliko hišo, pred katero je bil prelep vrt.

„Je ta?“ je vprašala prva vila.

„Ne, ni,“ je odkimal deček in začel spet jokati.

„Je morda večja?“ je spraševala druga vila.

„Ne, manjša je,“ je rekel deček.

„Je lepa?“ je nadaljevala druga vila.

„Da, zelo lepa,“ je zatrjeval deček.

„Torej pojdimos!“ je vzkliknila druga vila. „Že vem, kam ga moramo peljati.“

In spet so hitele, dokler niso obstali pred ljubko rdečo hišico, vso v cvetju. Toda deček je tudi tokrat odkimal z glavo in začel neutolažljivo jokati.

Vile so se spogledale. Bile so obupane. Tedaj pa se je tretja nečesa domislila in rekla: „Pusti, da jaz uredim stvar.“

Ostali dve sta ji molče sledili. Tretja vila je urnih nog ponesla dečka pred majhno hišico, ki je stala na robu gozda in je bila res bolj ravna in ne preveč lepa. „Ta jel!“ je zaklical deček in od veselja plosknil z rokami, nato pa ves vesel stekel v hišo, ne da bi se zahvalil dobrotnicam.

„No, no, le povej do konca. Rad imam sklenjene misli. Sploh se bova morala kdaj pogovoriti o razlikah med življenjem v mestih in na vaseh. Tudi ti si z dežele. Zato me nikar ne skušaj prepričati, da trpiš pod vtisom mestne zračnosti. Jaz sem imel v neposredni bližini doma reko, ti potok. Razlika ni posebno občutna. Premišljšaj lahko ob vsaki vodi. Morda je tudi to razlog, do hodimo semkaj. Tale tolmun bi lahko postal turistična privlačnost. Se mi je porodil načrt, kako bi to naredili. Ob cesti bi lahko postavili manjši hotel in razbobnali v svet, da imamo zdravilno vodo. Ali ni fantastično?“

Zinka je oklvajoče odkimala.

„No, vidiš. Za turiste se ni bati, da jih ne bi privabili sem. Zgledujejo se po ustaljenem receptu: kjer je veliko hrupa, je tudi veliko odmeva. Prihajali bi k nam množično. Se mi, učitelj, bi jim lahko pomenili edinstveno privlačnost, ki si jo je vredno ogledati in poslikati za spomin.“

„Ne morem ti zbrano slediti, ker tako hitiš s predlogi. Za prvim se že porodi drugi.“

„Ne hitim. Nikakor ne. Eno je povezano z drugim. Hotelček bi imel najboljšo hrano in sortno vino. Uh, prima. Natakariče bi stregle v narodnih nošah... Ti, Zinka...“

„Prosim.“

„Pravkar sem pomislil, da pri nas pravzaprav niti nimamo enotne narodne nošnje. Vsaka pokrajina ima svojo, a še to ne izvirno, marveč nametano skupaj po kosih obleke, ki ni enotna. Si ti že kdaj pomislila na to?“

„Gregor!“

„Ja. Kaj bi rada? Te zebe? Na moj suknjič. Ogrni si ga, meni je vroče. Tale Aba me je zdelala. Hudičovo naglo premika svoje kratke noge. Komaj sem jo dohitel.“

Ampak ni slabo s temi nošnjami in postrežbo. Ja, zares bi našo vodo lahko razglasili za zdravilno. Ko sem prvič pomočil prst vanjo, ga nisem potegnil ven tako naglo kot pri nas doma iz reke. Niti v visokem poletju se voda toliko ne segreje, da bi mirno stopil noter in me ne bi obletela kurja polt.

Konice na nogah so se mi postavile v pozor. Pa se nisem dal. Preplaval sem reko počez. Tja in nazaj. Pa nisem omagal.

Spočit sem poskočil iz vode na breg.

Seveda sem požel priznanje. Smrkavci, ki so se natepli okoli mene, so me gledali ko deveto čudo.

Šele potem, ko sem ostal sam, sem se ustrašil. Kaj če bi me sredi reke prijel krč? No, vidiš, pa se ti zdaj ne bi pogovarjala z mano. Moje truplo bi počivalo v naši lepi zemljici. Ni z mojega zelnika. V naši vasi Firšev Tevž, ki nosi križ pred pogrebci, tako konča molitev. Zapomni si je od župnika in stresa na pogrebih in sedminah.“

Zinko Meglič je polila vročina. Stiskala je roke, da so se ji potile dlani. Čudila se je sama sebi, da je postala nenadoma mirna in tudi jezik se ji je razvezal. „Gregor.“ je rekla ljubeznivo, „všeč si mi, ker se spominjaš svojih mladih let.“

„No, no. Ta tvoja pripomba zveni tako, kakor da že imam starost na grbi.“

„Nisem mislila tako. V zbornici večinoma molčiš. Kadar se oglasiš, nas zafrkavaš. Posebno mene.“

„Kdaj sem te zafrkaval?“

„Če nikoli ne, vsaj tedaj, ko si se obdrnil ob mojo roko. Izzival si me, kaj? Hotela sem ti povedati, da si nam prinesel življenje. Dokler te ni bilo med nami, smo se dekleta dolgočasile in bile že skoroda naveličane druga druge.“

„Pretiravaš.“

„Ne, ne. Ali mi boš povedal odkrito, kar te bom vprašala?“

„Vprašaj.“

Zinka Meglič je pogledala po jelšah in vrbah in obstala z očmi na Gregorju. „Ali res hodiš s poslovodkinjo nove trgovine?“

Gregor Šipek se je delal nevednega.

„Zalo Merharjevo.“

„Ti si posrečena! Le kaj si smišljuješ!“

„Torej ni res? Mi lahko prisežeš?“

„Zelo si zahtevna. Prisega opolnoči. Mislim, da je tak naslov igre. Oče mi je pripovedoval, da so jo igrali domačini. Vsebine se ni spomnil, rekel je pa, da je bilo žalostno in pretresljivo. Ženskam so tekale solze.“

„Ne izmikaj se. Vsak dan prihajaš v trgovino in ostajaš v njej dalj časa ko druge stranke. Smukaš se okoli Zale Merhar. Vsakdo bi razumel, ko bi se navduševal za prodajalko Doro. Pomisli, koliko je stara ena in koliko druga...“

„Trgovina je nova, a ne? Kar je novo, pritegne. Malo se sprehodim in spoznavam ljudi.“

„Sama ne morem verjeti, da bi ti poslovodkinja lahko kaj pomenila. Gotovo bi si izbral mlajšo od nje. Reci mi, Gregor, da se motim. Pritrdi mi in me ne pusti v negotovosti.“

„Sploh pa. Povej mi, zakaj bi ti moral odgovoriti na taka neumna vprašanja?“

„Ker se mi zdi, da nekaj prikrivaš.“

„Se mogoče ti zanimaš zame? Nisi mi povedala, očitno pa tudi nisi pokazala, da me hočeš osvojiti.“

„Ne norčuj se. Ne morem več spati zaradi tebe. Razumeš, kaj to pomeni? Pričakovala sem, da boš prijazen z mano. Da me boš kam povabil. Ti pa si ostal trdoglav.“

„Trdosrčen. Zato si hotela oditi z menoj na sprehod? Pravzaprav niti ni slabo. Enkrat bi se tako morala pogovoriti. Morala, pravim, čeprav nimam do tebe nobenih obveznosti. Kakor tudi ne do drugih najinih kolegic. Zame je še čas. Ne mudi se mi. Si zadovoljna s tem mojim odgovorom?“

„Kljub temu nisva vsega razčistila. Recimo, da ti verjamem, da nimaš prav nič z Zalo Merharjevo. Kako pa da si se tako vnel za tole njeno psičko?“

„Abo? Čudežna živalca, ki jo bom marsikaj naučil. Boš videla. Lahko da bo še kdaj nastopila z nami na šolski in kakšni drugi proslavi. Ljudje si radi pasejo oči.“

„Gregor, ti niti sam ne verjameš, kar si mi pravkar rekel. Čudna se mi zdi tvoja navezanost na psičko. Nikoli nisi pri-povedoval, da si ljubitelj živali. Vem, da imate pri vas doma psa. Omenil si ga, vendar se nisi postavljaj tako kot zdaj, da ga boš česa naučil. Vedno bolj se mi zdi, da je med tabo in poslovodkinjo trgovine tihi dogovor. Nekaj se dogaja med vama. Nekaj, kar je namenjeno samo vama. Kar ni za tuja ušesa in oči.“

(Dalje v prihodnji številki)

Der 10. Oktober im Lichte der geschichtlichen Tatsachen

Alljährlich um den 10. Oktober werden die Fahnen gehißt, werden feierliche Reden geschwungen und verschiedenste Veranstaltungen organisiert. Es gilt, so sagt man, jenes Tages sowie jener Männer und Frauen zu gedenken, die durch angeblichen heroischen Opfermut dazu beigetragen haben, daß unsere Heimat Kärnten in den heutigen Grenzen erhalten worden ist. Man scheut keine Mühe, den Gedanken an diese Zeit wachzuhalten. In den Schulen und im gesamten öffentlichen Leben wird davon geredet, wird die sog. Grenzziehung mit Blut und die Selbstbestimmung der Kärntner für Österreich verbreitet. Man sagt uns, damals hätten südslawische und slowenische Eindringlinge versucht, Kärnten zu zerreissen und es an den neu entstandenen jugoslawischen Staat anzugliedern. Die Kärntner Slowenen hätten damals unsere Heimat Kärnten verraten, indem sie angeblich für den südslawischen Staat eingetreten wären. Man sagt uns aber auch, daß jene Kärntner-Slowenen, die heute noch gewisse Rechte fordern, die selben Verräter und Irrenden seien wie damals, die man eben — wie damals — genauso bekämpfen mußte, da sie ja letztlich wieder nur eine Abtrennung Südkärntens anstrebten.

Aber der 10. Oktober ist somit nicht nur eine Feier vergangener Ereignisse, ist nicht nur ein Gedenken an Tote. Der 10. Oktober ist mehr. Er hat eine sehr konkrete und aktuelle Bedeutung. Ein Blick in die Zeitungen und sonstige Publikationen genügt, um zu sehen, daß die Feiern um den 10. Oktober eng verknüpft sind mit den aktuellen Fragen und Problemen der Minderheitenpolitik in Kärnten. So ist es wohl nicht verwunderlich, daß z. B. der Kärntner Abwehrkämpferbund und der Kärntner Heimatdienst ihre 10. Oktoberfeier unter das Motto stellten: SICHERT UNS ENDLICH DEN FRIEDEN IM LAND! Waren es bisher die „nationalkomunistischen Slowenen“, die die Unruhestifter im Land waren, so hat man sich diesmal wohl eine aktuellere Bezeichnung ausgesucht, nämlich: „slowenische Terroristen“. Der Zweck ist offensichtlich: Mit Terroristen kann es keinen Pardon geben. Mit Terroristen kann nicht verhandelt werden. Mit Terroristen kann es kein Zusammenleben geben!

So schaut die eine Seite des 10. Oktober aus. Die offizielle Seite, die, wie noch zu zeigen sein wird, geprägt ist durch Nationalismus und Verhetzung, die geprägt ist durch Verbreitung von Geschichtslügen über die Ereignisse von 1918—1920 und dies zum alleinigen Zweck der Schürung des Hasses und der Zwietracht.

Es gibt aber noch eine zweite Seite des 10. Oktobers. Diese zweite Seite findet ihren organisierten Ausdruck in der heutigen Veranstaltung, die es sich zum Ziel gesetzt hat, eine andere, den Tatsachen entsprechende Bedeutung des 10. Oktobers zu finden. Einer Veranstaltung, die schon vom Anspruch her einen anderen Charakter trägt, nämlich den, daß slowenisch- und deutschsprechende Menschen gemeinsam über Sinn und Zweck des 10. Oktobers nachdenken.

Der Kärntner Abwehrkampf, auch Kärntner Freiheitskampf genannt, sowie die Volksabstimmung fallen zeitlich zusammen mit dem Ende des 1. Weltkrieges und dem Zerfall der Österreich-Ungarischen Monarchie. Im Zuge dieser Ereignisse veränderte sich die gesamte Landkarte Europas. Allein die verschiedensten Völker und Nationen der Monarchie wollten Brot, Freiheit und Frieden. Vor allem aber waren sie gegen den mörderischen Krieg, der zehn- und hunderttausenden Menschen das Leben kostete. Allein im Jahre 1918 demonstrierten hunderttausende für den sofortigen Friedensschluß. Man muß sich einfach die Lage in Europa einmal vor Augen führen, um zu sehen wie klein, wie provinziell und beschränkt all jene sind, denen zur Zeit von 1918 bis 1920 nichts anderes einfällt, als „Kärnten, frei und ungeteilt“.

Waren damals tatsächlich der Abwehrkampf und die Volksabstimmung die wichtigsten Ereignisse? Oder war es vielleicht so, daß nur die Grenzziehung die Volksmassen bewegte und nicht etwa auch die wirtschaftlichen, sozialen und politischen Probleme? Eine Fülle von Fragen tauchen hier auf, Fragen die von der offiziellen Kärntner Propaganda entweder nicht gestellt werden oder verfälscht werden. Es ist daher notwendig, diese Fragen zu stellen und sie entsprechend den Tatsachen zu beantworten.

Der 1. Weltkrieg mit all seinem Leid, mit all seinen Opfern, die die werktätige Bevölkerung erleiden mußte, wühlte auch die politischen Verhältnisse in Kärnten auf. Kärnten war selbst Kriegsgebiet, die Soldaten, die von der Isonzafront heimkehrten, zogen durch das Land. Mit ihnen verstärkte sich noch die Unruhe, denn das Kriegsende hatte sie auferzittert und sie suchten am energischsten eine völlige Demokratisierung der sozialen und politischen Verhältnisse in ihrer Heimat. Die Bevölkerung

Kärntens lebte in Elend, der Krieg hatte ihr den Bankrott der Herrschenden vor Augen geführt, sie suchte einen neuen Ausweg. Einen Ausweg, der ihr den lang ersehnten Frieden und die soziale Gerechtigkeit bringen sollte. Die Autorität der alten Gesellschaft, die Herrschaft des Kaisers und der Bürokratie lag am Boden. Otto Bauer, der Führer der österreichischen Sozialdemokratie, charakterisierte die Lage der Arbeiter:

„Der Krieg hatte die Struktur und die Geistesverfassung des Proletariats wesentlich verändert. Er hatte die Arbeiter aus der Fabrik und Werkstatt herausgerissen. Im Schützengraben erlitten sie Unsägliches. Im Schützengraben füllten sich ihre Seelen mit Haß gegen Drückeberger und Kriegsgewinnler. Der vier Jahre lang angesammelte Haß und Groll mußte Ausdruck suchen. Jetzt heischten sie Rache an all jenen, von denen sie vier Jahre mißhandelt worden waren. Jetzt forderten sie die Revolution, die den Kaiser verjagt, alle Großen, die Reichen, die Schuldigen stürzen“.

Diese Bestrebungen der Bevölkerung in Österreich und Kärnten, aber nicht

der Verständigung der verschiedenen Völker wurde hüben wie drüben hintertrieben. In beiden Staaten wurde mit Hilfe der Verhetzung die Bevölkerung gegeneinander aufgebracht, in beiden Staaten wurde die Bevölkerung mit der bewährten Methode des Völkerrasses um ihre Solidarität gebracht. In Österreich behaupteten die Agitatoren, daß jede Stimme für Österreich eine Stimme für die Arbeiterdemokratie wäre, gegen den Militarismus und für die Freiheit von Unterdrückung und Not, während die Menschen in Jugoslawien blutige Unterdrückung, Hunger und Elend erwarteten. Die slowenischen und serbischen Agitatoren ihrerseits malten prächtige Bilder des Landlebens im neuen slowenischen Staat, versprachen volle nationale Entfaltungsmöglichkeit und Wohlstand, während sie Österreich als krisengeschüttelten, unfreien und armen Staat schilderten, in dem die Massen nichts als Not und Elend erwarten würden. Man kann wohl sagen, daß sie beide Recht hatten mit dem, was sie über ihre Gegner sagten, daß sie aber Volksbetrüger und Demagogen waren mit dem, was sie den Massen über den eigenen Staat versprachen.

genheit gewahrt bleibt, jetzt und in alle Zeit, sowie daß sie (die Landesregierung) ihrer geistigen und wirtschaftlichen Entwicklung die gleiche Sorgfalt angedeihen lassen wird, wie den deutschen Bewohnern des Landes.“

Nach 1920 blieb von diesen Versprechungen nicht viel übrig: weder von den sozialen, noch von den politischen, noch von denen, die sich auf die Stellung und Rechte der Minderheit bezogen. Die Inflation erreichte horrenden Werte — 1921 betrugen die Preise das 20.000fache der Vorkriegszeit, die Löhne aber nur das 6000fache; Lohn- und Rentenentwertung war das Resultat, Existenzunsicherheit und Hunger. In der „fortschrittlichen“ Republik wurden 1920 die ersten faschistischen Heimwehrverbände mit dem Geld der Industrie aufgebaut — Organisationen zum Schutz der Unternehmer. Mit den Waffen, die im Abwehrkampf von Wien nach Kärnten geschickt worden waren, wurden die Kärntner Heimwehren ausgerüstet.

Einige Tage nach der Volksabstimmung veröffentlichte Landeshauptmann Lemisch sein Programm zur zwangswise Germanisierung der Slowenen:

der Lage waren Deutschland zu rufen, Österreich nicht sagen wollten, so wurde unser Kampf eben Kärnten. Und wir sahen in Kärnten das alte Herzogtum des Reiches“.

Tatsächlich waren es die siegreichen Ententemächte, die in Europa nicht nach dem Prinzip der Selbstbestimmung, sondern nach ihren Interessen die Grenzen neu bestimmten. Konkret in Kärnten war es so, daß der schärfste Gegner einer starken slowenischen Stellung Italien war, während Frankreich eher die Südslawen unterstützte. Man einigte sich dann in Paris auf die Durchführung einer Volksabstimmung, wobei man die Bedingungen dafür so festlegte, daß kein anderer Ausweg möglich war.

Die Feiern um den 10. Oktober werden alljährlich zu Orgien des Nationalismus und der Verhetzung. Alljährlich besinnt man sich darauf, daß es gelungen war, die Bevölkerung zu entzweien, daß es gelungen war, die Bevölkerung — egal welcher Nationalität — hinter nationalistischen Phrasen zu vergattern.

Die tatsächliche Lage im Verlauf des 1. Weltkrieges aber zeigt uns ein anderes Bild. Es zeigt uns ein Bild, in dem die gesamte Lage in Europa instabil war, die Vielvölkermonarchie erwies sich als lebensunfähig. Am besten charakterisiert diese Lage z. B. das Bestreben der Vorarlberger Bevölkerung, die sich in einer Abstimmung mehrheitlich für die Schweiz entschieden hatte oder die Bestrebungen von Teilen der Burgenländer Bevölkerung, die sich für Ungarn entschieden.

Was sollen wir von den Heimatphrasen eines KHD halten? — Nichts! Nur einige Zitate genügen, um zu beweisen, daß all diese Beteuerungen hohle Phrasen sind. Maier-Kaibitsch, der Sekretär des KHD, im zweiten Weltkrieg ein Kriegsverbrecher, schrieb:

„Es muß festgehalten werden, daß damals der Kärntner Volksstamm angetreten war zum Kampf für Deutschland. Dieser Kampf war ein deutscher Kampf und wir wußten, daß wir einzutreten hatten für das deutsche Volk und für das Reich“.

Ein weiterer Organisator des Abwehrkampfes, der Historiker Martin Wutte, im übrigen ein Mann, der auch heute noch gepriesen wird, schätzte den Abwehrkampf folgendermaßen ein:

„Die Kärntner der Jahre 1918—1920 haben durch ihren Kampf mit den Waffen des Geistes und der Faust nicht nur die Freiheit und Einheit ihrer Heimat behauptet, sie haben, getreu den Zielen, für die ihre Vorfahren seit 1848 gestritten haben, durch Einsatz von Gut und Blut auch ihr tausendjähriges Grenzland deutsch erhalten, bis seine Grenzen auch die Grenzen des großdeutschen Reiches unseres Führers Adolf Hitlers wurden“.

Mancher könnte vielleicht glauben, diese Haltung entspräche einer konkreten Situation der Naziherrschaft. Nein — Steinacher und Konsorten waren bereits zu einer Zeit illegale Nazisten, als die Faschisten erst am Anfang waren. Und so trat jene, für uns wohl paradoxe, für die Beteiligten aber logische Situation ein, daß die gleichen Leute, die 1920 „wissenschaftlich“ bewiesen hatten, daß die Karawanken die natürliche Grenze zum südslawischen Staat darstellen, 1942 wiederum „wissenschaftlich“ bewiesen, daß dem nicht so sei. Jetzt, als Oberkärnten dem Gau Kärnten angeschlossen wurde, sprachen Wutte, Maier-Kaibitsch u. a. davon, daß die Karawanken die natürliche Brücke zum Süden darstellten.

In diesem Zusammenhang aber ist auch von Bedeutung, daß jene Kreise in Kärnten, die für sich in Anspruch nehmen, die alleinigen Vertreter der echten Vaterlandsliebe, der echten Heimatliebe zu sein, in Wirklichkeit es waren, die als fünfte Kolonnen des deutschen Faschismus die Heimat verriefen. Es ist nunmehr bekannt geworden, daß es 1934 zwischen den illegalen Nazis von Kärnten und der jugoslawischen Regierung zu Verhandlungen gekommen war, bei denen die Kärntner den Vorschlag unterbreiteten, daß Südkärnten an Jugoslawien abgetrennt werden würde, sollte die jugoslawische Regierung eine Annexion Österreichs an das deutsche Reich wohlwollend zur Kenntnis nehmen.

Daß die 10.-Oktober-Feiern tatsächlich einen politischen Charakter tragen, beweist wohl am besten die Tatsache, daß im Jahre 1947 die Kärntner Landesregierung einen feierlichen Beschluß faßte, den 10. Oktober nicht mehr zu feiern. Doch dieser Beschluß blieb nicht lange in Kraft, und so febt sich noch jetzt alljährlich am 10. Oktober der deutsche Nationalismus und die Volksverhetzung aus.

Doch die Tatsachen beweisen: niemand, weder Slowene noch Deutscher, kann ein Interesse daran haben, diesen „Feiertag“ zu feiern!

Borut Marjan Sturm
(referat na lanskoletnem „Oktobrskem taboru“)

Oktobrski tabor proti narodni nestrpnosti

Pod geslom „Proti narodni nestrpnosti“ bo tudi letos prirejen „Oktobrski tabor“, ki naj pokaže, da 10. oktober na Koroškem ni nujno le „praznik“, ki ga nacionalistični krogi že po stari tradiciji zlorablajo za žužvanje na narodno nestrpnost in za hujskanje proti avtohtonemu slovenskemu prebivalstvu, marveč je to lahko tudi priložnost, ko se v skupni izmenjavi mnenj najdejo pripadniki obeh narodov v deželi.

Prireditve, ki jo organizirajo Solidarnostni komite za pravice manjšin, Zveza slovenske mladine ter Koroška dijaška zveza, podpirajo pa tudi Zveza socialističnih študentov Avstrije in njena koroška podorganizacija ter Komunistična zveza Avstrije, bo v nedeljo 8. oktobra s pričetkom ob 14. uri v šotoru pred glavnim zadržnim skladiščem v Celovcu, Rosentaler Straže 85.

V sporedu bodo med drugim sodelovali slovenski pevski zbor, vokalnoglasbena skupina „Dreschflegel“ z Dunaja, publicist Harald Inrberger in znani pop-ansambel „Schmetterlinge“ (na sliki), medtem ko bo na podlagi diapozitivov prikazana zgodovina in funkcija 10. oktobra.

Ze lani je „Oktobrski tabor“ izredno dobro uspel. Poskrbimo, da bo tudi letos potekal in izzvenel kot odločna demonstracija proti narodni nestrpnosti in kot prepričljiva manifestacija enakopravnega sožitja in sodelovanja obeh narodov na Koroškem!

nur hier, sondern auch z. B. im heutigen Slowenien, fanden auch ihren Ausdruck in der Herausbildung von Arbeiter- und Soldatenräten, wie z. B. in Villach, Klagenfurt und St. Veit, die daran gegangen waren, das gesellschaftliche Leben neu zu regeln, vor allem aber nach ihrem Interesse zu regeln. Die soziale Frage spielte eine so bedeutende Rolle, daß anfänglich die Arbeiter- und Soldatenräte einen Einsatz im Abwehrkampf ablehnten und sogar daran gingen, eine Verbrüderung mit den gegnerischen Soldaten herbeizuführen. Warum auch sollten sie nach vierjährigen Krieg und Gemetzel für fremde Interessen nunmehr erneut in den Krieg ziehen? Wieder gegen Bayern und andere schießen? Warum sollten sie, wie schon vier Jahre vorher hinter nationalistischen Phrasen für jene kämpfen, die sie niemals in den Schützengräben gesehen haben, die irgendwo in sicheren Verstecken Pläne für ihre räuberischen Ziele schmiedeten. Die Bevölkerung Kärntens, egal welcher Nationalität, wollte endlich den heiß ersehnten Frieden und eine ebenso heiß ersehnte soziale Gerechtigkeit. Nur auf dieser Grundlage wäre auch eine friedliche Regelung der Nationalitätenfrage möglich gewesen.

Es ist kein Wunder, daß heute in all den Phrasen anlässlich der 10. Oktoberfeiern kein Wort darüber verloren wird. Damals wie heute spielt die Bevölkerung für diese Herren nur insofern eine Rolle, als man sie, verhetzt beliebig manipulieren kann.

Denn, wie ist es überhaupt zur Volksabstimmung gekommen?

Nach dem Kriegsende wurde die deutsch-österreichische Republik sowie das Königreich der Serben, Kroaten und Slowenen gegründet. In beiden Staaten drängten die Volksmassen nach einer gerechten, sozialen und politischen Gesellschaft. In beiden Staaten wurde wieder der alte Haß gegen Fremdstämmige gepredigt. Der Weg

Sehen wir uns die Tatsachen vor und nach der Volksabstimmung an.

Österreich 1919 — zur Zeit des Kärntner Abwehrkampfes: 186.000 Arbeitslose, davon rund 131.000 in Wien, Geldentwertung, Unterernährung, Roh- und Brennstoffmangel. Ganz richtig, wenn die jugoslawischen Agitatoren sagten: Not und Elend für das Volk.

Die Hungerpolitik wird international von den Siegermächten, aber auch in Österreich, als politische Waffe und Druckmittel gegen die Arbeiter eingesetzt. So schrieb z. B. Seipel in der christlich-sozialen „Reichspost“: „Ein Vertreter Wilsons hat kürzlich erklärt: Kein Friede und kein Brot für Diktaturen, weder für militärische noch für revolutionäre. Wir zittern freilich vor dem Gedanken, daß der Friedensschluß und die Brotversorgung noch länger hinausgeschoben werden könnten: aber andererseits hilft uns die Entscheidung, mit der Amerika für sein altes Ideal, die bürgerliche Ordnung, auch in Europa eintritt, dazu, daß diese erhalten bleibe. Jedes spielen mit russischen Methoden, jede Schwäche gegen gewissenlose Demagogen heißt Hunger und Tod.“

Aber nicht nur mit solchen Worten wird der Glaube an eine soziale Neuordnung bekämpft, auch mit Waffen: 1919 traten einer Arbeitslosendemonstration in Linz Einheiten der Volkswehr entgegen, die in die Menge schossen. Das gleiche geschah bei Heimkehrerdemonstrationen in Graz, wobei acht Demonstranten erschossen wurden. Das gleiche in Leoben bei einer Hungerdemonstration — drei Arbeiter erschossen, in Graz bei einer Teuerungsdemonstration, an der sich vor allem Frauen und Kinder beteiligten, wurden elf Demonstranten erschossen.

Versprechungen vor der Volksabstimmung auch gegenüber den Slowenen: Der Kärntner Landtag beschließt feierlich, daß „den slowenischen Landsleuten ihre sprachliche und nationale Ei-

„Nur ein Menschenalter haben wir Zeit, diese Verführten zum Kärntnertum zurückzuführen, in der Lebensdauer einer Generation muß das Erziehungswerk vollendet sein.“

Bekanntlich entschieden sich am 10. Oktober 1920 an die 60 % für Österreich und etwas über 40 % für das Königreich Jugoslawien. Entscheidend dafür waren die Stimmen der Kärntner Slowenen, die der Propaganda von der sozialen Republik Glauben schenkten und für Österreich stimmten. Aber weder in Jugoslawien noch in Österreich wurden die entscheidenden sozialen Probleme zufriedenstellend gelöst. Dazu kam, daß Österreich völlig dem Einfluß der Ententemächte ausgeliefert war. Es war trotz hohlen Phrasen von Heimatliebe usw. nicht in der Lage, die nationale Souveränität und Unabhängigkeit zu wahren. Es kapitulierte vor Hitlerdeutschland. Die nationalen und sozialen Probleme blieben durch diese Grenzziehung ungelöst.

War schon die Abwehrschlacht ein Fest des Betruges und der Verhetzung der werktätigen Bevölkerung, so war die Volksabstimmung selbst meilenweit davon entfernt, demokratisch zu sein. Man redete zwar viel von Heimatliebe und Patriotismus, aber jene Herren, die daran führend beteiligt waren, scheuten sich nicht, das Schicksal sowohl Österreichs als auch des SHS-Staates an die siegreichen Ententemächte auszuliefern. Einer der führenden Männer auf der österreichischen Seite, der Leiter des KHD Dr. Steinacher, beschrieb die damalige Lage:

„Es war mir stets eine unumstößliche Selbstverständlichkeit, den Abstimmungskampf nicht um den Anschluß an Österreich, sondern um die großdeutsche Zukunft zu führen. Die Stimmen für Österreich sollten die Anwartschaft auf die Heimkehr ins Reich wahren. Weil wir aber wegen der auf alldeutsche Umtriebe lauernden Interalliierten, v. a. der Franzosen, nicht in

NA GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU:

Sodobna elektronika

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani bo danes zaključena 25. jubilejna mednarodna razstava „Sodobna elektronika 78“, na kateri se od ponedeljka naprej predstavlja okroglo 500 razstavljalcev. Med letošnjimi razstavljalci je 71 jugoslovanskih (zastopana je vsa jugoslovanska industrija ter inštituti s področja elektronike in njeje sorodnih panog), katerim se je pridružilo 127 razstavljalcev iz Zvezne republike Nemčije in 76 iz Zdru-

ženih držav Amerike, ostali pa prihajajo iz Avstrije, Švice, Velike Britanije, Francije, Italije, Japonske, Belgije, Danske, Švedske, Nizozemske, Sovjetske zveze in še iz drugih držav.

Mednarodna razstava „Sodobna elektronika“ si je s svojo strogo specializacijo pridobila tako pri domačih kot pri inozemskih obiskovalcih in razstavljalcih elektronskih naprav in sestavnih delov velik ugled in tradicijo. Na letošnji prireditvi so najmočnejše zastopane panoge: sestavni deli elektronskih naprav in materiali zanje, zabavna elektronika, profesionalna elektronika, oprema in naprave za proizvodnjo, telekomunikacija, avtomatizacija, radijska in televizijska difuzija, viri električne energije in druge. Zanimanje za razstavo pa povečuje zlasti tudi dejstvo, da so na letošnjem jubilejnem sejmu razstavljenе novitete, ki so v Jugoslaviji prvič prikazane.

V času sejma so se zvrstile tudi še razne druge prireditve. Tako so priredili štiri strokovne simpozije: 4. jugoslovanski seminar o uporabi mikroprocesorjev v merilni tehniki lsemec '78; 12. jugoslovanski simpozij o telekomunikacijah Yutel '78, katerega osrednja tema so bile prenosne poti v telekomunikacijah; 14. jugoslovanski simpozij o sestavnih delih in materialih SD '78 ter 1. jugoslovanski simpozij o vodenju in avtomatizaciji elektroenergetskih sistemov Vaes '78. Poleg tega je treba omeniti še posvetovanje o možnostih uvedbe mobilne avtomatske telefonske mreže, ki bi v Sloveniji omogočila opravljanje telefonskih pogovorov v avtomobilih. Lepa obogatitev sejemske prireditve pa je tudi razstava slovenskih slikarskih del s fantastično tematiko.

Slabo vreme

močno prizadelo kmete

Vreme, ki nam je v zadnjem tednu posredovalo „prvi okus“ bližajoče se zime, je močno prizadelo tudi kmete. Ne samo, da je bil zaradi snežnih padavin v višjih legah začasno prizadet promet — posledice tega nenadnega poslabšanja so občutne tudi v dolini. Posebno v Ziljski dolini je sneg „prehitel“ kmetovalce, ki še niso imeli pospravljenih posevkov zlasti koruze, pa tudi ovsa ter rži. Strokovnjaki računajo, da bodo kmetje — posebno tisti, ki so se preusmerili na pridelovanje koruze — utrpeli precejšnjo škodo, ker posevki še niso bili dozoreli, ko jih je zapadel sneg. Velik del nedozorele koruze bodo morali porabiti za silažo in bodo s tem utrpeli zaradi nižjih cen občutno izgubo. Po drugi strani pa bodo zaradi pomanjkanja krmnega žita prisiljeni predčasno odprodati živino, kar bo prav tako privedlo do zmanjšanja dohodkov.

Na pristojnih mestih so se že začela posvetovanja, kako bi prizadetim kmetom omogočili kakšno pomoč iz javnih sredstev.

RADIO — TELEVIZIJA

SLOVENSKE ODDAJE RADIO CELOVEC

PETEK, 6. 10.: 14.10 Celovski radijski dnevnik — Dr. A. Feinig: Hišna, ledinska in krajevna imena — Za vesel konec tedna.

SOBOTA, 7. 10.: 9.05 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 8. 10.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 9. 10.: 14.10 Celovski radijski dnevnik — Zborovska glasba.

TOREK, 10. 10.: 9.30 Pisani svet — 14.10 Celovski radijski dnevnik — Šport — Knjige za vas.

SREDA, 11. 10.: 14.10 Celovski radijski dnevnik — Komorna glasba.

ČETRTEK, 12. 10.: Celovski radijski dnevnik — „Kdo je za koga“ (popovke na dražbi)

ke — 17.55 Oddaja za najmlajše — 18.00 Golden Silents — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Šport v ponedeljek — 20.55 Ceste San Franciska — 21.40 Poročila in šport.

TOREK, 10. 10.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Optično steklo — 10.30 Ljubljani upornik — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Oddaja za najmlajše — 18.00 Biseri sedmega kontinenta — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Igra se lahko prične — 21.00 Telemuzej — 21.15 Panorama — 22.15 Zvezde gledajo z neba — 23.05 Poročila in šport.

SREDA, 11. 10.: 9.00 Oddaja za miško — 9.30 Kaj lahko postanem — 10.00 Montafon — 10.30 Virginia na lovu za moškimi —

AVSTRIJA 2

PETEK, 6. 10.: 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Portret — 19.20 Jaz, Klavdij, cesar in bog — 20.15 Novo v znanosti — 21.00 Nova — 21.20 Polčas — 22.05 Čas v sliki in kultura — 22.40 All you need is love.

SOBOTA, 7. 10.: 17.00 Vse življenje je kemija — 17.55 Hans in Lena — 18.20 Pregled sporeda — 18.25 Brez nagobčnika — 19.30 Pustolovščina divjina — 20.00 Galerija — 20.15 Služabnik dveh gospodov — 22.00 Bourbon Street.

NEDELJA, 8. 10.: 16.00 Koncert — 17.00 Dežela in ljudje — 17.30 Č 9 (Solnograška) — 18.00 The Major on the Minor — 19.35 Jastrebi španske Sierre — 20.20 Knjižni bazar — 20.30 Odkritja — 21.25 Glasbeni magazin — 22.15 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 9. 10.: 18.00 Angleščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Tizian, knežji slikar, slikarski knez — 19.30 Gitara za vse — 20.00 Zvezde gledajo z neba — 20.55 Veselje z glasbo — 21.40 Čas v sliki — 22.10 Divji lovec.

TOREK, 10. 10.: 18.00 Kaj lahko postanem? — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Novo v znanosti — 19.30 Veselje z glasbo — 20.00 Vabilo — 21.40 Čas v sliki in kultura — 22.15 Klub 2 — Open End.

SREDA, 11. 10.: 18.00 Francoščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Č 9 (Predarlška) — 19.00 Evropa v 20. stoletju — 19.45 Srednja Češka brez Hasarda — 20.00 Teledokument — 20.50 Z dežnikom, šarmom in melono — 21.40 Čas v sliki in kultura — 22.15 Trailer.

ČETRTEK, 12. 10.: 18.00 Ruščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Kontrapunkt — 19.30 Spotlight — 20.00 Dekleta — 21.55 Čas v sliki in kultura — 22.30 Klub 2 — Open End.

JUGOSLAVIJA

PETEK 6. 10.: 9.00 TV v šoli — 16.00 Učimo se madžarsko — 16.40 Šahovski komentar — 17.10 Poročila — 17.15 Velika predstava na dnu morja — 17.30 Norosti Maje Skowron — 18.00 Obzornik — 18.10 Koncert Ibrice Jusića — 18.40 Kje so skrajne meje — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Kar bo, pa bo — 21.05 Nasilje nad otroki — 21.35 Dnevnik — 22.40 Poročila.

SOBOTA, 7. 10.: 8.30 Deklica delfina in lisica zvitorepka — 9.15 Pisani svet — 10.40 Šopek z bodečo žico — 11.30 V partizanski šoli — 12.30 Risanka — 14.15 Poročila — 15.15 Nikoletina Bursač — 16.40 Obzornik — 16.50 Nogomet — 18.40 Muppet Show — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Šerif v New Yorku — 21.35 Moda za vas — 21.40 Dnevnik — 22.00 Večer slovenske zabavne glasbe — 23.30 Poročila.

NEDELJA, 8. 10.: 8.25 Poročila — 8.30 pevske tabor 78 — 9.15 Kapelski kresovi — 10.30 Nikogar ni doma — 10.55 Skrivnosti pletenega koša — 11.25 Mozaik — 11.30 Kmetijska oddaja — 12.40 Svetovno košarkarsko prvenstvo — 14.15 Šahovski komentar — 14.45 Poročila — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Maček pod čelado — 21.05 Človek in trava — 21.35 Dnevnik — 21.50 Risanka — 21.55 Športni pregled — 22.50 Poročila.

PONEDELJEK, 9. 10.: 9.00 TV v šoli — 17.15 Poročila — 17.20 Čarobna žoga — 18.00 Obzornik — 18.40 Mozaik — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Johanne in njeni stariši — 21.35 Kulturne diagonale — 22.15 Dnevnik.

TOREK, 10. 10.: 8.45 TV v šoli — 12.40 Svetovno košarkarsko prvenstvo — 16.15 šolska TV — 17.10 Poročila — 18.00 Obzornik — 18.10 Daljnogled — 18.40 Po sledih na-

NOGOMET

Vsa tri moštva Slovenskega atletskega kluba igrajo v nedeljo 8. oktobra 1978 na tujem, in sicer:

ob 10.00 uri v Bilčovsu proti tamošnjim sovratnikom

ob 13.30 uri Kamen II proti SAK II

ob 15.15 uri Kamen I proti SAK I

igrata v Kamenu

Prijatelji nogometa prisrčno vabljeni!

17.00 Charly, Gili in Henry — 17.25 Oddaja za miško — 17.55 Oddaja za najmlajše — 18.00 Moški v hiši — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Otroštvo, poziv in prvi doživljaji Benečana Giacoma Casanove — 22.05 Poročila in šport.

ČETRTEK, 12. 10.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Francoščina — 10.00 Običje stoletij — 10.30 Otroštvo, poziv in prvi doživljaji Benečana Casanove — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Oddaja za najmlajše — 18.00 TV-kuhinja — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Wozzek — opera — 22.00 Poročila in šport.

predka — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Diagonale — 20.35 A. N. Tolstoj: Trnova pot — 22.00 Dnevnik — 22.15 Svetovno košarkarsko prvenstvo — 23.35 Poročila.

SREDA, 11. 10.: 8.30 TV v šoli — 15.25 Svetovno košarkarsko prvenstvo — 17.15 Poročila — 18.00 Obzornik — 18.10 športna oddaja — 18.40 Naša pesem 78 — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Festival športnih in turističnih filmov — 22.05 Dnevnik.

ČETRTEK, 12. 10.: 8.55 TV v šoli — 15.45 Poročila — 15.50 Kongres Zveze socialistične mladine Slovenije — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Mladost v Novi Gorici — 20.15 Oči kritike — 21.00 Retrospektiva TV drame.

razširjena in prenovljena tovarniška prodajalna

ČEVLJEV

nakupni center

V TRŽIČU-JUGOSLAVIJA

10 avtominut od Ljubelja, direktno na glavni cesti

vam nudi

- vse vrste obutve po znižanih cenah
- širok izbor moderne obutve
- usnjene konfekcije in galanterije
- izdelke za šport in rekreacijo
- vse vrste igrač

SKRB ZA VAŠE UDOBJE

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 6. 10.: 4.30 Dobro jutro! — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — 9.30 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti — 11.15 Kdaj, kam, kako in po čem? — 11.03 Znano in priljubljeno — 12.40 Pihalne godbe — 14.15 Naši umetniki mladim poslušalcem — 14.30 Voščila — 16.00 „Vrtljak“ — 17.00 Studio ob 17.00 — 18.05 Moment musical — 19.45 Z ansamblom Borisa Franka — 20.00 Dnevi slovenske zabavne glasbe — Celje 78 — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.05 Literarni nokturmo — 23.15 Dnevi slovenske zabavne glasbe — Celje 78 — 24.00 Poročila — 0.05 Dnevi slovenske zabavne glasbe — Celje 78 — 1.00, 2.00 in 3.00 Vremenska napoved in poročila.

SOBOTA, 7. 10.: 4.30 Dobro jutro! — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Mladina paje — 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? — 11.03 V španskem koloritu... — 11.20 Svetovna reportaža — 11.40 Mi pojemo — 12.40 Veseli domači napravi — 14.05 Od arije do arije — 16.00 „Vrtljak“ — 19.45 Z ansamblom Mladi lev — 20.00 Dnevi slovenske zabavne glasbe — 21.30 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Dnevi slovenske zabavne glasbe — Celje 78 — 24.00 Poročila — 0.05 Nočni program — 0.05–0.30 Dnevi slovenske zabavne glasbe — Celje 78.

NEDELJA, 8. 10.: 4.30 Dobro jutro! — 6.15 Danes je nedelja — 8.07 Radijska igra za otroke — 8.54 Skladbe za mladino — 9.05 Še pomnite, tovariši... — 10.05 Nedeljska panorama lahke glasbe — 11.15 Voščila — 14.05 Nedeljsko popoldne — 17.50 Radijska igra: Živi in mrtvi — 19.45 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Skupni program JRT Zagreb — 23.05 Literarni nokturmo — 23.15 Plesna glasba za vas — 24.00 Poročila — 0.05 Nočni program — glasba.

PONEDELJEK, 9. 10.: 4.30 Dobro jutro! — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Ringaraja — 9.20 Izberite pesmico — 9.40 Vedre melodije — 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? — 11.03 Za vsakogar nekaj — 12.10 Veliki revijski orkestri — 14.05 Primorska paje 78 — 14.30 Voščila — 16.00 „Vrtljak“ — 18.25 Zvočni signali — 19.45 Z ansamblom Mihe Dovžana — 20.00 Kulturni globus — 20.10 Operni koncert — 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiev — 23.05 Literarni nokturmo — 23.15 Za ljubitelje jazza — 24.00 Poročila.

TOREK, 10. 10.: 4.30 Dobro jutro! — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — 9.30 Iz glasbenih šol — 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? — 11.03 Promenadni koncert — 12.40 Po domače — 14.05 V korak z mladimi — 16.00 „Vrtljak“ — 17.00 Studio ob 17.00 — 18.05 Obiski naših solistov... — 19.45 Z ansamblom Franci Puhar — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 20.30 Radijska igra — 21.08 Zvočne kaskade — 22.20 Skupni program JRT — 23.05 Literarni nokturmo — 23.15 Popevke se vrstijo — 24.00 Poročila — 0.05 Nočni program — glasba.

SREDA, 11. 10.: 4.30 Dobro jutro! — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.25 Zapojmo pesem — 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? — 11.03 Po Talijinih poteh — 12.40 Pihalne godbe — 14.05 Ob izvirih ljudske glasbene umet-

nosti — 14.30 Voščila — 16.00 Loto vrtljak — 17.00 Studio ob 17.00 — 18.05 Odskočna deska — 18.30 Koncert za besedo — Jensen — 19.45 Z ansamblom Ali Soss — 20.00 Skupni program JRT — Studio Zagreb — 23.05 Literarni nokturmo — 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe — 24.00 Poročila — 0.05 Nočni program — glasba.

ČETRTEK, 12. 10.: 4.30 Dobro jutro! — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo — 9.35 Domača in tuja zborovska pesem — 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? — 11.03 Uganite, pa vam za-

Dr. Igor Ogris, strokovni zdravnik za očne bolezni, ima odslej vse bolniške blagajne. Ordinacija dnevno od ponedeljka do petka od 8.30 do 13. ure. — Celovec, Getreidegasse 13, 2. stopnišče, 1. nadstropje; telefon (0 42 22) 83 6 41.

igramo — 12.40 Od vasi do vasi — 14.05 Koncert za mlade poslušalce — 16.00 „Vrtljak“ — 17.00 Studio ob 17.00 — 18.05 Z opernih odrov — 19.45 Z ansamblom Milan Ferlež — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 21.40 Lepe melodije — 22.20 Ob 300-letnici Antonia Vivaldija — 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov — 24.00 Poročila — 0.05 Nočni program — glasba.

O B V E S T I L O

SPD „BISERNICA“
V CELOVCU

Slovensko prosvetno društvo „Bisernica“ v Celovcu obvešča, da odpade informacijski večer, ki je bil predviden za petek 6. oktobra v Dijaškem domu Slovenskega šolskega društva v Celovcu in na katerem bi morali bivši partizanski borki Marta Paulin Schmidt-Brina in Nežka Mlakar pripovedovati o Kajuhu kot soborcu v kulturni skupini 14. divizije ter o nekdanji pokrajinski tehniki „Obir“ na Koroškem.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32 5 50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.